

A bihari ev. ref. egyházmegye esperesi hivatala - e'

1047-1899

A NAGYBÁNYAI
EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1899-ik évi ápril hó 25—26. napjain

NAGYBÁNYÁN TARTOTT KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTERTE
GERGELY KÁROLY
E. M. FŐJEGYZŐ.

NAGYBÁNYA,
MOLNÁR MIHÁLY KÖNYVNYOMTATÓ INTÉZETE.

A NAGYBÁNYAI
EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1899-ik évi ápril hó 25—26. napjain

NAGYBÁNYÁN TARTOTT KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTERTE
GERGELY KÁROLY
E. M. FŐJEGYZŐ.

NAGYBÁNYA.
MOLNÁR MIHÁLY KÖNYVNYOMTATÓ INTÉZETÉ.
1899.

A nagybányai ev. ref. egyházmegye
1899. április hó 25 - 26. napjain Nagybányán tartott
közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak:

Bencsik István esperes és *gróf Degenfeld Sándor* egyház-
megyei gondnok elnöklete alatt:

Balogh István, Gergely Károly, Szél György, Molnár Lajos és Sátor Dávid
lelkészi, — Böszörményi Zsigmond, Torday Imre, Szeőke Barna, Helmeczy
József világi tanácsbírák.

Gergely Károly, Szabó József lelkészi, Torday Imre világi jegyzők.
Helmeczy József ügyész.

Barkász Albert, Bartók Károly, Bottyán Pál, Ferenczy Imre, Gál
Péter, Hajdu Albert, Joó Kálmán, Kálmán Sándor, Kiss Sándor, Kócsi
Péter, Magoss Ferencz, Melegh Albert, Nagy Károly, Nagy Lajos, Papp
József, Papolczy Zoltán, Pásztor István, Soltész János, Szabó Károly,
Szentgyörgyi Zsigmond, Tóth László, Varga Zsigmond lelkészek; Sinka
Lajos, Hajdu Ambrus tanítótestületi képviselők.

Kőszeg-Remetéről Bányai Károly gondnok, Patóházáról Tóth Mór fő-
gondnok, Krassórol Jakó Antal, Kis-Kőlecsről Nagy György, A.-Medgyesről
Pásztohy Jenő, Nagybányáról Takács Lajos gondnok, Apából Kató Gedeon
gondnok, Kis-Peleskéről Tar Károly gondnok, Józsefházáról Szarka Károly
gondnok, Méhtelekről Barta Gábor, Nagy-Hodosról Angyalossy Sándor gond-
nok, Uszkából Szentpéteri Jenő gondnok, Tiszta-Berekről Főríz József,
Rozsályból Hajdu János gondnok, Lázáriból Lengyel István gondnok,
Berendről Maák Lajos tanító, Kis-Hodosról Kelemen János gondnok, Misztót-
faluból Varga Sándor gondnok, Adorjából Tóth Lajos egyházi képviselők.

* * *

A közgyűlést megelőzőleg istenitisztelet tartatott a templomban, hol Barkász Albert méhteleki lelkész mondott buzgó imát.

Közgyűlésünk a városháza tanácstermében d. e. 10¹/₂ órakor esperes ur megható szép imádságával és megnyitó beszédével kezdődött.

Megnyitó beszédében esperes ur üdvözli a megjelent gyűlési tagokat, elnöktársát, gr. Dégenfeld Sándor ő méltóságát, a lelkészi és világi tanácsbírákat, lelkészeket s a tanítótestület és egyházak képviselőit; jelzi a tárgyalandó ügyek fontosságát; buzdit a kitartó munkásságra s az egyházkormányzás nehéz, de nemes önérzettel jutalmazó teendőinek buzgalommal folytatására.

Kegyeletes szavakban emlékszik meg az országos református egyház egyik kiváló nagy alakjának, *Szász Domokos* esdélyi püspöknek haláláról, Jelzi azon nagy veszteséget, mely a tiszántuli egyházkerület sok érdemű főjegyzőjének, néhai *Tóth Sámuel* debreczeni theologiai tanárnak elhunytá által egyházi közéletünket oly fájdalmasan érintette. Érzékeny hangon hivatkozik arra az általános részvételre, melyet néhai *Tabajdi Lajos* szatmári lelkész korán és hirtelen bekövetkezett szomorú halála felett egyházmegyénk a méltán gyászoló egyházzal és családdal együtt érez s melynek a szeretve tisztelt buzgó lelkipásztor temetésén való megjelenésünkkel többen kifejezést is adtunk. Egyszersmind arra hívja fel egyházmegyénket, hogy jegyzőkönyvében fejezze ki az elhalt jeles egyházi férfiak iránti kegyeletét, megemlékezését és az egyházi téren szerzett érdemeiknek elismerését.

Ezzel az egyházmegye mai napra összehívott közgyűlését megnyitottnak nyilvánítja.

1. sz. A megbízó levelek beszédetvén s a jelenlevők számba vétetvén a gyűlés tagjai az elől kitett sorrendben igazoltatnak s a megbízó levelek levéltárba tétetnek.

2. sz. A gyűlésről való elmaradásukat előlegesen bejelentették és igazolták: id. Böszörményi Sándor világi tanácsbíró, Jakó Endre világi aljegyző, Balajthy Károly, Bodnár János, Bodor Pál, Dobos József, Kató Béla, Kürthy Károly, Tóth Dániel, Vajda Mihály lelkészek. Nem jelentették be távolmaradásuknak semmi okát: Király Gyula, Nagy Elek és Papolczy Károly.

A bejelentett mentségeket közgyűlésünk tudomásul veszi és elfogadja. Azon lelkészeket pedig, kik elmaradásukat semmiképpen nem igazolták, felhívja, hogy netalán létező mentségöket esperes urhoz jelentsék be, mert különben a szokásos 2 forint bírságban el fognak marasztaltatni.

3. sz. A gyűlés megnyitó esperesi beszéd hatása alatt egyházmegyei közgyűlésünk kegyeletes érzelmeinek kifejezést óhajtván adni,

Jegyzőkönyvileg megőrökíti 1., Néhai Szász Domokos erdélyi püspök emlékezetét, kinek nevéhez országos hatásu nagy alkotások s a magyar nemzeti és protestáns egyházi élet fejlesztésére törekvő buzgó tevékenység érdemeinek egész hosszú sora fűződik. 2., Hálás kegyelettel örökíti meg néhai Tóth Sámuel debreczeni tudós hittanár és tiszántuli egyházkerületi főjegyző érdemeit is, kinek nemcsak tanári munkássága, hanem az egyházi törvények alkotásában, egyetemes egyházi Névtár kiadásában, a lelkészeket érdeklő Szabályrendeletek összegyűjtésében, továbbá a zsinati és konventi jegyzőkönyvek szerkesztésében, valamint több más értékes irodalmi művében kifejtett páratlan szorgalma, tehetsége, ügybuzgalma és érdemei maradó emlékezetet biztosítanak. 3., Néhai Tabajdi Lajos szatmári lelkész fáradhatatlan és sokoldalú munkásságáról hasonlóan hálás elismeréssel tesz egyházmegyénk tanuságot, mert a szatmárnémeti ref. főgymnasium és protestáns felső leányiskola ügyei körül, meg a jótékonyági intézetek pártolása terén kitűntetett nemes lelkesedését számtalanszor szemlélte és szép eredményekre vezetőnek tapasztalta; lelkipásztori buzgó tevékenységének, hazafias és emberbaráti szeretettel telt szive melegének hatását pedig ugyyszólván folytonosan érezte.

A kik élőkben a közjóra ennyit tettek, méltók arra, hogy haláluk után áldott legyen emlékezetök.

4. sz. Esperes ur jelentést tesz a mult egyházmegyei gyűlés óta történt belhivatalnoki változásokról a következőkben:

»A mult egyházmegyei gyűlés óta történt belhivatalnoki változásokról, a következőkben van szerencsém számot adni.

Rozsályban, a mult év augusztus havában eltávozott Sárközy Ignác lelkész-tanító helyére budapesti segédlelkész Tóth László 1898. szept. 18-án egyhangulag választatott meg lelkész-tanítóvá, a választási jegyzőkönyv, valamint bizonyítványainak másolatai csatolva vannak.

Batizi egyházunk lelkészi állomásáról Szobonya József lelkész ur lemondván s más egyházmegyébe távozván, helyét az egyház szatmári segédlelkész Makai Elek meghívásával és beállításával töltötte be. Okmányai szintén csatolva vannak.

Avas-Ujvároson Melegh Adolf ideiglenes tanító az egyház-tanács által újból felkérletett egy évig hivatalának vitelére, nemkülönben leánytanító s orgonista Ács Elek is, a ki immár a IV-ik évi képezdei tanfolyamról, készül vizsgázni.

Garbolczon az elhalt Nagy Gerzon tanító helyének betöltésére Szabó Lajos volt józsefházai tanító lett megválasztva s ideiglenes minőségben megerősítve.

D.-Apátiban, fájdalom, még most sincs a tanítói állomás betöltve — eredménytelen maradván az ez érdemben megkísérlett pályázati hirdetés.

Kis-Peleskén, a más egyházmegyébe távozott Horváth Pál helyett Farkas Kálmán okleveles tanító választatott meg, a választási jegyzőkönyv azonban a bizonyítványok kapcsán az illető szakminiszter urhoz küldetett fel, a fizetés-pótlék kiutalása szempontjából.

Kőszeg-Remetén Szendrei Lajos II. éves képezdész választatott s erősített meg általam ideiglenes minőségben.

Mikolába Nagy József választatott s erősített meg ideiglenes minőségben.

Nagy-Hodosra Petyke Pál helyett Szabó Lajos turtarebesi tanító választatott s erősített meg ideiglenes minőségben.

Nagy-Kólcsra Bakcsi Áron okleveles tanító.

Józsefházára pedig Bagoly Albert szintén okleveles tanító választatott s erősített meg.

Hosszúra nyúló s talán czélszerűtlen dolog is volna a tanítói változások körül itt-ott felmerült nehézségeket s olykor kellemetlenségeket elsorolnom; ezzel nem vesztegetem tehát az időt, hanem miután legjobb meggyőződésem szerint a törvény korlátai közt igyekeztem eljárni, kérem intézkedéseim helyben hagyását.

Egyházmegyei közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi; esperes ur intézkedéseit helyben hagyja és megerősíti. A megválasztott és esperesi megerősítést nyert rendes belhivatalnokokat az egyházmegyébe bekebelezi, az ideiglenesekre nézve pedig a további eljárást esperes urra bizza.

5. sz. A tanítókért fizettetni szokott bekebelezési díjakra vonatkozólag, Molnár Lajos közpénztárnok azon határozati javaslatot nyújtja be, hogy miután tapasztalás szerint a tanítók gyakran változnak s az egyházakra nézve terhelő a bekebelezési díjnak gyakori fizetése, tehát határozza el az egyházmegye, hogy ha a tanító-változás három éven belől történik akkor ne tartozzék az egyház tanítói bekebelezési díjját fizetni.

Közgyűlésünk a határozati javaslatot egyhangulag elfogadván, kimondja, hogy a három éven belől történő tanító változások esetén nem tartoznak az egyházak bekebelezési díjat fizetni a tanítókért.

6. sz. Esperes ur a belhivatalnoki változásokról szóló jelentéséhez a következő záradékot fűzte: »Egyházmegyénk lelkeszi, tanítói s tanácsbírói karát, Istené legyen a hála! megkimélte a halál. Sorainkból nem vágott ki senkit az enyészet angyala. Állunk mindnyájan! egyikünk növekedő, másikunk hanyatló erővel, de mindnyájan lelkesen küzdve a fergeteggel, mely egyházunk ellen irányul... De elesett egyházmegyénk világi jelesei közül egy derék főgondnok, az erdődi fiókegyház újból lett megalkotója, éltető lelke, mindene; elhunyt *Virágh Mihály*. Adjunk hangot, igaz fájdalomunknak s az igaz kálvinista főgondnokok eme mintaképének emlékét örökítsük meg jegyzőkönyvünkben.«

A közgyűlés ennek alapján őszinte fájdalmát fejezi ki néhai *Virágh Mihály* erdődi buzgó főgondnok halála felett s főgondnoki lelkes működésének méltó elismerése mellett, emlékezetét jegyzőkönyvében megörökíti.

7. sz. A szatmárnémeti ev. ref. gymnasium igazgató-tanácsa betesztli a kormányzása alatt levő főgymnasium belrendtartására vonatkozó szabályok nyomtatásban kiadott tervezetét, mely a fentartó-testületi közgyűlés elé fog annak idején terjesztetni s egyházmegyénket, mint a fentartótestületi közgyűlésnek a szatmári és nagykárolyi egyházmegyékkel együtt hivatalból való rendes tagját, közelről érdeklí.

Tudomásul vétetik s egyházmegyénk elnökségének buzgó figyelmébe ajánljatik.

8. sz. Esperes ur bemutatja a szatmárnémeti protestáns felsőbb leányiskola jelenlegi szervezetén eszközlött módosítások szövegét, melyet a szatmári és szatmárnémeti testvér egyháztanács, mint ezen intézet fentartó testülete, a tiszántuli ev. ref. egyházkerület közgyűlése elé helyben hagyás és megerősítés végett felterjeszteni szándékozik. A módosítások lényege röviden abban foglalható össze, hogy a nevezett intézetet a szatmári és szatmárnémeti ev. ref. testvér egyház, Szatmárnémeti szab. kir. városnak, a szatmári, nagybányai, nagykárolyi és máramaros-ugocsa egyházmegyéknek, továbbá a tiszántuli egyházkerületnek támogatásával tartja fenn és kormányozza. A többi változtatások aztán a fentartó testület ilyen értelmzéséből mintegy önként folynak.

Egyházmegyénk a tervezett módosítások ellen a maga részéről kifogást nem tesz; erkölcsi támogatását a nevezett intézet javára egész készséggel felajánlja; anyagi segítséget ugyan szerény korlátolt helyzetére való tekintettel nem kötelezhet, de reményét fejezi ki a felől, hogy a fentartó testületbe belépő

testvér egyházmegyék áldozatkészségének és saját tehetségének mértékéhez képest alkalmilag meg fogja találni az anyagi pártfogásnak is valami módját.

9. sz. Olvastatott a főtiszteletű egyházkerület mult évi novemberi közgyűlésének 335. sz. alatti határozata, melyben egy részről kijelenti, hogy, egyházmegyénk indítványának fontosságát elismerve, a Debreczenben felállítandó tanítónő képezde tárgyában már intézkedett; másfelől átteszi az ügyet a szatmári protestáns felsőbb leányiskola támogatása végett egyesült szatmári, nagybányai, nagykárolyi és máramaros-ugocsai egyházmegyékhez, hogy keressék az utat és módot a Szatmáron létesítendő tanítónőképezde megalkotására, s tervezetük és megállapodásuk eredményéről jelentésüket majd tegyék meg.

Ezzel kapcsolatban előterjesztetett Biki Károly szatmári egyházmegyei esperes felhívása, melyben arra szólítja fel közgyűlésünket, hogy válasszon kebeléből egy bizottságot a többi érdekelt egyházmegyék hasonló célokból kiküldendő bizottságaival együttesen való tanácskozásra.

Egyházmegyei közgyűlésünk vallásos és hazafias örömmel értesülván a debreczeni református tanítónőképezde ügyének meleg felkaroltatásáról, kedves kötelességének tartja a Szatmáron létesítendő ily nemű intézet tervezetének pártolását. Ugyanazért a maga részéről Bencsik István esperes, gróf Degenfeld Sándor egyházmegyei gondnok, Soltész János, Szél György, Sátor Dávid, Gergely Károly, Böszörményi Zsigmond és Helneczy József urakat bizottsági tagokul megválasztja, s a szomszéd egyházmegyék bizottságaival leendő tanácskozásra egész bizalommal felkéri.

10. sz. Olvastatott a főtiszteletű egyházkerület 433/1898. sz. a. határozata, melyben a hivataloskodó rendes tanítók által az egyh. törvények 427. §-a értelmében letenni kötelezett esküforma, továbbá a részökre kiadandó bizonyítvány mintája foglaltatik, s az esperesek arra köteleztetnek, hogy egyházlátogatás alkalmával a még felesketve nem levő tanítókat eskessék fel, az eskütételről a bizonyítványt adják ki, s az 1899-ik évtől kezdve a törvény 431. §-a értelmében az igazolást követeljék be.

Tudomásul vétetik és a határozat végre hajtásával a legközelebbi egyházlátogató küldöttség meg bizatik.

11. sz. A főtiszteletű egyházkerület 436/1898. sz. a. határozata értelmében az elemi iskolák II. III. és IV. osztályai számára készült s az egyházkerület által kiadott énektanítási vezérkönyvre nézve:

Közgyűlésünk egyházmegyénkre vonatkozólag kötelességéhez hiven kimondja, hogy a nevezett vezérkönyvet az egyházak, mint iskolafentartók tartoznak beszerezni, a tanítók pedig a hozzá tartozó gyakorlókönyvecskékkel együtt használatba venni.

12. sz. Olvastatott a főtiszt. egyházkerületnek a népiskolai tankönyvkiadványok ügyében 442/1898. sz. a. hozott határozata, mely szerint elrendeltetik, hogy az esperesek mutassák ki és terjeszszék fel nemcsak azt, hogy melyik iskolában használtatnak az egyházkerület által el nem fogadott tankönyvek, hanem azt is, hogy melyek használtatnak egyik vagy másik iskolában az el nem fogadott könyvek közül? Mert az idegen könyvek használata miatt a sok közterhet viselő tankönyvpénztárnak a forgalom csökkenése következtében nagy hanyatlása következhetik be, a mi az ezen pénztárból befolyó jövedelmekre számító intézményeknek lenne kárára.

Esperes ur úgy a kívánt kimutatás beterjesztésére, mint az egyházkerületi kiadványok kötelező használatának foganatba vételére közgyűlésünk részéről is felhívatik. De egyszersmind teljes tisztelettel arra kéri egyházmegyénk a főtiszteletű egyházkerületet, hogy a kötelezővé tett tankönyvek árát, a szegény szülőkre való tekintettel, lehetőleg úgy méltóztassék megállapítani, hogy ne legyenek drágábbak, mint az állami és más kiadványok, mert a szülék a hasonló tartalmu és szintén alkalmas más tankönyveket olcsóbban s könnyebben megkapván, inkább megveszik.

13. sz. Olvastatik a főtiszteletű egyházkerület mult évi őszi közgyűlésének 448. sz. alatti határozata, melynek első pontjában az esperesi kar megbizatik, hogy az egyházhozségek számadásainak és költségvetéseinek ügyében adjon véleményes javaslatot.

Egyházmegyei közgyűlésünk hálás tisztelettel veszi tudomásul, hogy e megbizatásnak az esperesi kar már eleget is tett, a mennyiben az egyházi költségvetésre igen alkalmas és czélszerű mintát bocsátott közre, melynek alapján a gondnoki számadások bármely egyházban úgy készíthetők el, hogy mind a hivek által viselt egyházi és iskolai adóteher mennyisége, mind a szükséglet és fedezet közti különbség könnyű szerrel tisztán látható lesz, mint erről a tanítói korpótlékok ügyében beterjesztett újabb kérvényezés álkalmával meggyőződhattunk.

Ugyanazért arra kötelezi egyházmegyénk az egyházi előjáróságokat, hogy költségvetéseiknél és számadásaiknál ezután mindenkor ezt a mintát használják; illetőleg úgy készítsék el gondnoki számadásaikat, hogy azoknak rövid foglalatja az évi szükséglet és fedezet közötti arányt a költségvetés egyes tételei szerint világosan mutassa, s egyszersmind a terménybeli és egyébféle szolgáltatmányok pénzértéke, meg a belhivatalnokok fizetése nyilván látható legyen. Mert különben sem számadásaik sem költségvetéseik nem fognak esperesi megerősítetést nyerni.

Minthogy pedig ilyen költségvetési minta nincs még eddig vagy nincs meg már minden egyházban, annak kellő számú példányban való kinyomatását egyházmegyénk ezennel elrendeli és a kinyomatás eszközölését a főjegyzőre, a példányok szétküldését esperes urra bizza.

14. sz. Az előbbi számban idézett egyházkerületi végzés második pontja azzal bizta meg az esperesi kart, hogy az 1884-ik évi 48. sz. a. határozatra való hivatkozással értesítsék a kebelbeli egyházak presbyteriumait azon konventi intézkedésről, mely szerint a házankénti segélykéregetés megszüntettetik és csakis nyomtatott aláírási iverk kibocsátása engedtetik meg a segélygyűjtésre rászorult szegény egyházaknak.

Ezt az intézkedést egyházmegyénk megnyugtató tudomásul veszi, mert ez által egyházainknak különben is szegény hivei meg lesznek kimélve a nagyon is gyakorivá lett kéregetés zaklattatásaitól. Azonban óhajtandó volna lehetőleg kieszközölni, hogy a polgári hatóságok se osztogassák derűre-borura a házanként járó kéregetőknek az engedélyeket, s a más vallásu egyházak hatóságai szintén kövessék a református konvent példáját, mert különben megtörténhetik, hogy a mi szegény hitsorsosaink valóban fenforgó szükségletök enyhítésére sem fognak többé kéregetni, ellenben más ismeretlen, sőt talán annyira rá sem szorult kéregetők szintugy felkeresik hiveinket, mint ennek előtte s a jó szívű adakozók terhe legkevésbé sem könnyebbül meg.

15. sz. Olvastatik az egyh. ker. közgyűlés 299 1898. sz. a. határozata a sarajevói egyesült prot. egyház folyamodványára vonatkozólag, mely szerint a nevezett hitrokonok segélykérő szózata a hivek buzgó figyelmébe ajánltatik.

Egyházmegyénk a maga körében szintén pártolásra ajánlja a tőlünk távol idegen nemzetiség között szorongatott helyzetben élő gyülekezet segélykérvényét.

16. sz. Adorjánból Papp József lelkész bejelenti, hogy egyházuk javára néhai Sepsy Károly földbirtokos végrendeletileg 1000 azaz ezer forintot hagyományozott oly kikötéssel, hogy az addig tőkésítették, míg évi 200 frt kamatot nem hoz; akkor pedig a 200 frt kamat fele részben a papi, fele részben a tanítói fizetés emelésére fordítottassék, a felszaporodott tőke állandóan sértetlenül fentartatván s a kegyes hagyományozó végrendelete értelmében az egyházmegye felügyelete alatt állván.

Egyházmegyénk ez örvendetes jelentést kegyeletes érzéssel veszi tudomásul. A kegyes hagyományozó emlékezetére áldást mond. Az alapítványra való felügyeletet készséggel elvállalja és az évenkénti egyházlátogatóság munkakörébe utalja. Az öröklő egyház presbyteriumát pedig a végrendeleti intézkedés pontos teljesítésére kötelezi.

17. sz. A nagybányai ev. ref. egyház előjárósága jelenti, hogy Szatmáron a folyó évi január hóban elhalt néhai Almási Sándor suszter mester egyházuknak, szegény iskolás gyermekek ruházatára kamatozó tőke gyanánt, 500 frtot hagyományozott.

Örvendetes tudomásul vétetik.

18. sz. Esperes ur jelenti, hogy a tanítói korpótléket egyházmegyénkből az államtól eddig a következő egyházak kapták meg: Nagybánya, Felsőbánya, Nagypalád, Kispalád, Krassó, Kispeleske, Kiskőles, Berend, Magosliget, Tisztaberek, Kak-Szentmárton, Szatmárhegy, Egri, Görbed, Sárközujlak, Apahegy, Szárazberek, Amacz, Szamoskóród, Ombod, Pálfalva, összesen 21 egyház.

Tudomásul vétetik s az ilynemű állami segítségre jogosult egyházak igényeiknek idejében való bejelentésére, illetőleg kellően fölszerelt kérvényeiknek benyújtására felhivatnak.

19. sz. Patóházáról az egyház képviselője, Tóth Móricz, szóval panasolja, hogy az ottani állami elemi iskola református vallásu tanítója a kántori teendőket nem teljesíti. holott arra magát 100 frt évi díjért kötelezte s ezt a száz forintnyi díjat tényleg fel is veszi; az egyháznak az állammal kötött szerződése pedig biztosítja, hogy egyik tanító mindig református vallásu lesz, ki a kántori teendőket annak rendje szerint végezni fogja.

Közgyűlésünk sajnálattal értesül e kötelességmulasztó tanító eljárásáról s átteszi ez ügyet a kir. tanfelügyelőséghez azon kéréssel, hogy ezt az elvállalt kötelességéről megfélejtkezett tanítót, a kántori teendők szorgalmas végzésére utasítani szíveskedjék.

20. sz. Olvastatik a külső-somogyi ev. ref. egyházmegye 1898. évi aug. 30-ikán tartott közgyűlésének 13. sz. alatt hozott s hozzánk is megküldött jegyzőkönyvi határozata, mely szerint tekintettel arra, hogy a lelkeszi javadalmak kiegészítéséről szóló törvény a magyarországi reformált egyházak, egyházmegyék és kerületek országos autonómiáját, az államsegély kiszolgáltatásánál is tiszteletben tartott jogoktól eltérőleg, sérelmesen érinti: annál fogva arra hívja fel a nevezett közgyűlés az összes magyarországi egyházmegyéket, miszerint »hassanak oda, hogy az autonómiánkon ejtett sérelem törvényhozási uton kiigazittassék és a lelkeszi dotácziók kiosztása az egyes egyházkerületek autonomikus hatáskörében minden állami beavalkozástól mentesen intéztessék el.«

Egyházmegyénk a jelen viszonyok közt a már megalkotott törvénynek illetén megváltoztatását kivihetőnek nem tartja; feltételezi, hogy autonómiánk több rendbeli korlátoztatását a magyar állam egységének lehető megszilárdítására való törekvés érdekei követelték; nem érzi tehát magát arra hivatottnak, hogy a nagynehezen létrejött törvény végrehajtását a dotácziók

kiosztási módja felett méltán érzett aggodalmainak hangoztatásával neheztse. — Ugyanazért a külső-somogyi testvér-egyházmegye megkeresését, a mellette történt lelkes felszólalásokkal szemben is, egyszerűen tudomásul veszi és felette napirendre tér.

21. sz. A rendes államsegély kiosztásával foglalkozó bizottság betérjeszti gyűlése jegyzőkönyvét következőkben:

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Pettyénben a nagybányai ev. ref. egyházmegye 1899. évi április hó 21-én tartott államsegély-osztást véleményező bizottsági gyűlésén.

I. sz. A lelkészek kérvényei vétetvén elő, kitűnik, miszerint folyamodott 14 lelkész, és pedig: Vajda Mihály, Bodor Pál, Pásztor István, Tóth Dániel, Barkász Albert, Papoleczy Zoltán, Balajthy Károly, Meleg Albert, Kiss Sándor, Papp József, Gál Péter, Kürthy Károly, Szentgyörgyi Zsigmond és Szabó Károly. Ezek közül segélyre ajánltatnak: Barkász Albert, Balajthy Károly, Gál Péter, Szabó Károly, Vajda Mihály. Balajthy Károlyt súlyos családi körülményeire tekintettel ajánlja a bizottság.

II. sz. Az egyházak közül folyamodott 11 egyház; és pedig: Tisztaberek, Nagy-Kolcs, Sz.-Kóród, Ar.-Medgyes, N.-Hodos, Misztótfalu, Adorján, Homok, Sárköz-Ujlak, K.-Kolcs, Pettyén. Ezek közül segélyre ajánltatnak: N.-Kolcs, Nagy-Hodos, Adorján, Kis-Kolcs, Sárköz-Ujlak.

III. sz. Tanítói kérvény beérkezett 7; és pedig folyamodtak: Molnár Zsigmond, Oroszlán István, Tóth József, Huszár Benedek, Petyke Pál, Szabó Lajos, Baló András. Ezek közül segélyre ajánltatnak: Molnár Zsigmond, Oroszlán István, Tóth József, Huszár Benedek, Baló András. Bizottságunk a segélyezésre ajánlásnál azt vette különösen tekintetbe, hogy a folyamodók mikor részesültek utoljára állami segélyben? s ugy a lelkészek, mint az egyházak közül azokat ajánlja segélyezésre, a kik és a melyek vagy nem részesültek még, vagy pedig régebben részesültek ilyen segélyben. A tanítók közül a kik folyamodtak, kettőnek oklevele nem lévén, azokat tekintetbe nem vehette bizottságunk. Ezeken kívül 5 tanító folyamodván segélyért, mind az ötöt ajánlotta.

Ezen határozat esetleges érvényesítésére mély tisztelettel hívjuk fel a nt. egyházmegyei közgyűlés figyelmét.

Kmf.

Vajda Mihály
felhívott jegyző.

Balogh István
biz. elnök.

id. Böszörményi Sándor,
Sinka Lajos.

Közgyűlésünk a betérjesztett jegyzőkönyvet azzal a módosítással fogadja el, hogy egy osztalékot, Baló András magosligeti tanító helyett, Farkas Kálmán kispaleskei tanító kapjon.

22. sz. Egyházmegyénk lelkeszi értekezlete a mult év október havában Szatmáron tartott gyűléséből egy bizottságot küldött volt ki a végett, hogy a csekély népességű szegény kis egyházak lehető felsegélésére alkalmas módot keresni és javaslatba hozni igyekezzenek. Ez a bizottság a jelen gyűlésre beterjeszti javaslatát, mely egész terjedelmében így hangzik:

Nagyliszteletű és tekintetes egyházmegyei közgyűlés!

Közegyházi életünk kiáltó bajai egy részét, a lelkeszi kisebb javadalmak kiegészítése s a nagymélt. konvent által czélba vett egyházi adózási teher könnyítés ha megorvosolandja is: itt van, fennmarad orvosolatlanul kis egyházaink szánandó helyzete, hova-tovább siralmasabb képet tárva elénk, — kik annak közvetlen szemlélői vagyunk.

Ugyanis annak a nagy átalakulásnak, mely az 1867-iki kiegyezés óta köz- és társadalmi téren mindenütt örvendetesen érezhető, kisebb egyházainkban — sajnos! egy-kettő kivételével — alig van nyoma; mert templom, lelkeszi, tanítói lak, iskola és más melléképületek rozoga, az idő által megviselt állapotban vannak s kiáltó szegénységről tesznek bizonyosságot. A haladó kor igényeivel szemben kisebb egyházaink tehetetlenek, erő kifejtésre immár képtelenek. Vagyonuk alig valami. Legujabb kimutatásaink szerint, 42 anya-egyházunk közül tizenegy egyházban a földbirtok 6 magyar holdon alól marad s 18 (tizennyolcz) egyházban emelkedik fel 9 magyar holdig. Innen, hogy számos egyházunk tagjai az egyházmegyei és kerületi adót is közmunka vállalással teremtik elő az egyház részére; mert az egyházi terhes adózás csakis a lelkeszi és tanítói szűkös fizetések, de nem egyszersmind az egyház, — mint olyan — közszükségletei fedezésére is szolgál. Népessége egyházainknak csekély. 42 anyaegyházunk közül — a névtár adatai szerint — 13 egyházban (tehát az összes egy negyed részében) a népesség 300-an alól marad, míg 21 egyházban — tehát az anyaegyházak felében — 400-an alól van. Hálásan ismerjük el, hogy a főtiszt. egyházkerület évi segélye, mint kiválóan a tőkesegély által némely egyházban a helyzet javult ugyan: de csak részben, s számtalan egyház a tőkesegély áldásában nem részesülhetett; pedig — a beszerzett egyházlátogatási adatok szerint — a tarthatatlan rossz állapotban levő egyházi épületek száma: templom 15, lelkeszi lak 8, tanítói lak 10, iskola 15, melléképület 16. E sajnos állapot oka részben, hogy a 400 frtra kiegészített tanítói állomásokra sem kaphatni tanítót, mert az alkalmas tanítók legtöbbje más, jobb viszonyok között levő állomásra menekül. Egyházaink erőtelen állapota szülte, hogy 6 egyházközség felekezeti iskoláját kénytelen volt beszüntetni s államival cserélni fel a közegyház nyilvánvaló kárára. Ugyanaz az oka, hogy specificus egyházi célokért, — legyen az a legcsekélyebb is, például a konfirmándusok bibliával, a jobb tanulók vallásos iratokkal ellátása — tenni áldozni, képtelenek kisebb egyházaink.

Ugy véljük, hogy szegény egyházainkat stagnáló helyzetéből kiemelni, erőlködés képessé tenni s így a közegyház újból fejlődésképes szerveivé alakítani át — a mint általános érdek — de nagyon is itt az ideje!

Segítséget keresve, csak is a már létező forrásra gondolhatunk; és ez: az *államsegély*. E segély az 1869. évi 209. sz. kerületi végzésben foglalt 3072. számú vallás és közoktatásügyi miniszteri leirat szerint, kizárólag egyházi czélokra fordítandó, minők új egyházközségek keletkezésének elősegítése, szegény egyházak segélyezése, vagy a lelkipásztorok csekély fizetésének javítása. Pótlólag, a 9612. sz. miniszteri leirat szerint, e segély az egyházak, lelkipásztorok segélyezésén kívül papnöveldek fentartására vagy tökélyesítésére, iskola-tanítók segélyezésére is fordítható, a mennyiben vallástanítással és ének vezetésével foglalkoznak.

Ha tehát első helyen és nagy részében rendeltetési czéljára fordíthatnák az államsegély, — figyelembe véve az államkormány azon kijelentését, hogy az jövőre sem fog beszüntettetni, — nemcsak egyházmegyénk, de az egész egyházkerület kisebb egyházai belőle — tőke-segély, egyház-fenntartási alap, időleges segély czimén — rögtönösen átalakító segítséget nyerhetnének, a mely segítség, a kongrua törvény fokozatos életheléptetésével, hova-tovább emelkednék, a mennyiben a lelkészek segélyezésére fordított államsegély-összeg jó része felszabadulva, ide fordítható lenne.

E ponton azonban figyelembe veendő, hogy a főtsz. egyházkerület az államsegély harmadát már kezdettől fogva, egyelőre időleges intézkedéssel, 1877. 197. sz. a. végzésével pedig állandóan, a meddig azt a főiskolai építetű pénztár szükségli, a főiskola részére fordíttatni rendelte; 2-ik harmadát pedig az egyházmegyék nyugdíj- és gyámintézete javára.

Távol áll tőlünk, hogy e kettős intézkedés nemes czélját át ne éreznők! Tudjuk, hogy az egész kerület féltett kincse a debreczeni főiskola, s támogatása az építetű követű válságos viszonyokból kifolyólag, saját helyi, de közfontosságú érdekeinknek évek hosszú során át háttérbe szorításával, köz és nagy érdek volt.

Azonban, midőn ez évben *harminczadszor* részesül a főiskolai építetű pénztár az államsegély harmadában, tehát e czimen midőn mintegy 240 ezer forintot nyert évek során: azt kell hinnünk, hogy *elvégre* e tetemes összeggel a főiskolai építetű pénztár szükséglete kielégítetű nyert. Másrészt, midőn egyházkerületünk e féltett organuma, a főiskola szanálása sikerült, tiszteletteljesen hangsúlyozzuk, hogy az, első helyen az államsegélyre jogosult kisebb egyházak érdekeinek háttérbe szorulásával sikerült.

És ha azt látjuk, hogy e kisebb egyházak elerőtlenedve tengődű állapotra jutottak; ha azt látjuk, hogy nem a kerület egy organuma, de maga az *alap*, kis egyházaink egy része, bomladozóban, a romlás szélén áll: méltán gondolhatjuk, eljött az ideje, a köz-egyház érdeke kívánja, hogy a főiskola részére adott államsegély beszüntettessék s az egyházkerület kebe-

leben levő kisebb egyházak segélyezésére fordíttassék, az egyházmegyék gyámintézetei részére adott 2-ik harmaddal egyetemben.

Hogy ez a 2-ik harmad is nevezett célra fordíttassék, indokoltnak látszik előttünk az által, hogy időközben az országos ev. ref. lelkesi özvegy-árvai, gyámintézet megalakult s ennek fokozatos fejlesztését a közel jövőben nemcsak reménynyel, de teljes bizalommal is várván: az egyes egyházmegyei gyámintézetek támogatása, az államsegély terhére, közszükséget nem képez; annyival inkább nem, mert egyes egyházmegyék gyámintézeteiket bezártaknak nyilvánították.

Mindezek nyomán, azon alázatos kéréssel járulunk a nagytiszteletű és tekintetes egyházmegyei közgyűlés elé, hogy e beadott kérvényünk kapcsán méltóztassék felírni a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűléshez, miszerint, tekintettel kisebb egyházaink sajnálatos helyzetére, az 1877. évi 197. sz. a. az államsegély kiosztására vonatkozó határozatának a) és b) pontját, mely szerint az államsegély harmada a főiskola részére visszatartatik, második harmada pedig az egyházmegyei gyámintézetek között osztatik fel, hatályon kívül helyezni, s az ekként felszabadult államsegélyt az egyházkerület kisebb egyházai felsegélésére fordítani méltóztatnék, tőke-segély, egyházfentartási alap és időleges segély alakjában.

Ha és a mennyiben pedig ez indokolt kérés a főtiszteletű egyházkerületen kedvező elintézkést nem nyerhetne: már most előzetesen méltóztassék a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés engedélyét kikérni, hogy az egyházmegyénk gyámintézete javára adott szokásos államsegélyt szegény, kis egyházaink gyámolítására fordíthassa, saját legjobb tudomása szerint, egyházmegyei közgyűlésünk; annyival is inkább, mert a kebelbeli gyámintézet, tudomásunk szerint, ez évre már nem vette számításba e segélyt, s így tényleg azon álláspontra helyezkedett, hogy szemben a kis egyházak, égető szükségeivel, nem formál többé jogot az államsegélyhez.

Alázatos kérésünket teljes egészében a nagytiszteletű és tekintetes egyházmegyei közgyűlés nagybecsű figyelmébe kérve, vagyunk

Avas-Ujvároson, 1899. április 14.

Az egyetemes lelkesi értekezlet megbízása folytán alázatos szolgálai:

Szél György
Sátor Dávid.

Soltész János
Szabó József.

A heterjesztett javaslatot egyházmegyei közgyűlésünk általános helyesléssel fogadja s a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűléshez teljes tisztelettel felterjeszti, kérvén annak kegyes figyelembevételét és méltánylását.

Egyszersmind elrendeli, hogy e jegyzőkönyvi szám külön száz példányban nyomassék ki, s úgy a testvér egyházmegyékhez, mint a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi gyűlés tagjaihoz előleges megismerés végett küldessék meg.

23. sz. Avas-Vámfaluból Nagy Károly lelkész azt panaszolja, hogy a belhivatalnoki földeknek az egyház nevéből a belhivatali állások nevére leendő átíratása, illetőleg telekkönyvi kiigazítása iránt még a múlt év elején beküldött kérelme mind a tavaszi, mind az őszi gyűlés tárgy sorozatából kimaradt.

Egyházmegyei közgyűlésünk úgy véli, hogy miután ezen földeknek örök áron való eladása forog épen a jelen gyűlés folyamán szóban a telekkönyvi kiigazítás vagy átíratás ügye ez uttal függőben hagyandó.

24. sz. Szabó József egyházmegyei közalapkezelő beterjeszti a folyó 1899-ik év február 24-ikén Szinér-Váralján tartott bizottsági gyűlés jegyzőkönyvét, mely szerint a bizottság az 1898-ik évről szóló számadást megvizsgálván, a 915 frt 76 krban feltüntetett eredményt helyesnek ismerte el, s ennek alapján a kezelőnek a lejárt évről, elismerés kifejezése mellett a felmentvényt, a szokott fentartással megadta.

Megvizsgálta továbbá a bizottság az egyes egyházközségek múlt évi számadásait és a folyó évi járulékokat tartalmazó bevallási ivateit, melyeknek legnagyobb részét teljes rendben találta, csak egy néhány egyházára nézve volt kénytelen némi észrevételt tenni, a mit azon egyházakkal közölnie kellett. Egyébiránt örömmel jelzi, hogy ivatei beküldésével egyetlenegy egyház sem maradt hátrányban vagy késedelemben.

Végül felemlíti a jegyzőkönyv, miszerint Bottyán Pál lázárii lelkész, ivatei kapcsán, azon kérdést intézte a bizottsághoz, hogy olyan egyházak, melyekben a közalapi járulék hullámozást nem mutat, ha hajlandók volnának a befizetendő összegre nézve kiegyezni, megengedhető volna-e az, nekik? Mire nézve a bizottság véleménye az, hogy igenis megengedhető csak fejezze ki egyik-másik egyház ebbeli óhaját az egyházi törvény 266. §-a alapján az egyházmegyei gyűlés előtt.

Közgyűlésünk a bizottság jelentését helyesléssel veszi tudomásul. Szabó József közalapkezelőnek hiven végzett munkálkodásáért egyházmegyénk részéről is elismerést és köszönetet szavaz.

Az egyes egyházak ivateire vonatkozó megjegyzéseket szintén helyben hagyja, és alkalmazkodás végett az egyházi előljáróságok gondos figyelmébe ajánlja.

Végül kijelenti, hogy ha valamelyik egyház a közalapi járulékokat az egyházi törvény 266. §-a alapján egy bizonyos összeggel akarja megváltani, annak kérelmét az egyházkerületre szives készséggel felterjeszti; feltételezván, hogy a felajánlandó összeg az eddiginél kisebb nem lesz, vagy minden lélek után legalább 5 krnak megfelel, továbbá megjegyezván, hogy az így létre jövő egyesség érvénye esetről-esetre csak 5 évig tart.

25. sz. Olvastatott Bottyán Pál lázárii, Szobonya József batizi, Papolczy Zoltán apai, Ferenczy Imre krassói, Szabó Károly sárközüjlaki. Papp József adorjáni ifju lelkészek kérelme az iránt, hogy az egyházmegyei gyámintézet javára fizettetni szokott gyámsegély beszolgáltatásának kötelezettsége alól az olyan egyházközségek, melyekben a lelkész nem tartozik többé a nevezet gyámintézet kötelékébe, mentessenek fel, vagy más méltányos megoldási módot léptessen életbe az egyházmegye.

E benyújtott kérvény az egyházmegyei gyámintézet kezelő választmányához azzal az utasítással tétetik át, hogy a holnapi közgyűlésre adja be e tárgyban véleményes javaslatát.

26. Olvastatott Sárközi Antal és 69 társa vámfalusi lakosoknak azon panasza, hogy az egyház közgyűlése elhatározta, miként a lelkész és tanító által használt egyházi összes külső földek nyilvános árverésen adásának el, minek következtében az árverés megtartatott s a földeknek egyrésze eladatott, de egy 18 holdas birtok árverésre nem bocsáttatott, hanem azt a lelkész magának megtartotta, most tehát az iránt kérelmeznek, hogy vagy adassék el az is, vagy állíttassék vissza az előbbeni állapot.

Ezzel kapcsolatban olvastatott Nagy Károly lelkész felvilágosító jelentése, melyben eljárását indokolván, azt jóváhagyni kéri.

Olvastatott továbbá a nt. esperes ur által felkért Szél György tanácsbíró és Nagy Imre birtokos, mint helyszini bizottságnak ez ügybeni eljárásáról beadott jelentése és indokolt véleménye, mely szerint, bár a megtartott árverés folytán az eladott birtokok vételára a becsárat jóval felülhaladtá, mindazonáltal az eladás nagy horderejét bírálva, az elvi kérdés megoldását az egyhm. közgyűlésre bizzák s határozott javaslatot nem tesznek.

Kérelmező egyház a lelkészi és tanítói földek eladására vonatkozó kérelmével elutasítatik s a birtokok eladása meg nem engedtetik.

27. sz. A tisztabereki egyház előljárósága előterjeszti, hogy a debreczeni főiskola pénztári hivatalától, a főiskola átalakítására egykor megajánlott 35 frt tőke és 17 frt 30 kr kamat befizetésére felszólítást kapott. Miután az egyház ugy lélekszámának csekélysége, mint csekély anyagi jövedelme folytán a fizetésre képtelen, az ajánlati összeg elengedése iránt fog folyamodni az egyházkerületi közgyűléshez és ezen folyamodásának illetékes helyen leendő pártolását kéri.

Teljes méltánylattal van közgyűlésünk az egyház kérelme iránt, s annak illetékes helyen leendő hathatós támogatására ugy az elnökség, mint az egyházkerületi küldöttek jelen határozat által felkéretnek, annyival is inkább, mivel az egyháznak sem fekvősége, sem ingó vagyona nincs, imaháza paticsos, és most is csak közmunkából tartja fenn magát.

28. sz. Olvastatott Gál Péter sárközi lelkész kérelme, általa a sárközüjlaki egyház kebelében helyettesített tanítói, praecoransi szolgálatok mel-

tánylása iránt, s egy idejüleg a nagymélt. vallás- és közokt. minister ur által téves informatio folytán Siffner Lajos volt ujlaki, jelenleg méhteleki tanító részére kiutalt 47 frt államsegély felvehetése czéljából nevezett tanítót a nyugta kiállítására az ő javára köteleztetni, esetleg ezen 47 frtnak visszafizetésében elmarasztaltatni, végül ez ügyben a magas közoktatásügyi minister urhoz újabb felterjesztés intézését kéri.

Jelen kérelem az egyh. törvény 300. §. 8. pontja értelmében a közigazgatási bírósághoz saját hatáskörében leendő elintézés végett áttétetni határoztatik.

29. sz. Olvastatott Váradi György és 25 társa vámfalusi lakosok panasza, melyben Nagy Károly lelkészöket oly tényekkel vádolják, melyeknek kellő beigazolása, a lelkész szigorú megbüntetését vonná maga után.

Ezzel kapcsolatban felolvastatott Nagy Károly lelkész nyilatkozata, melyben az ellene emelt panasz tényét és állításait alaptalanoknak jelenti ki, s az egész panaszt Váradi György és a községben lakó izraeliták szövetségéből kifolyónak állítja.

Miután a panasz fegyelmi eljárás tárgyát képezi, saját hatáskörében leendő elbírálás végett a fegyelmi bírósághoz áttétetni határoztatik.

30. sz. Olvastatott Tóth Dániel nagykolcsi lelkész indítványa, illetve határozati javaslata következő pontokban:

Mondja ki az egyházmegyei közgyűlés, hogy kamathátralék egyik évről a másikra át nem vihető és a ki esedékes kamatait az év végéig be nem fizeti, annál a tőke is felmondatik és peres úton behajtatik.

A jelenleg hátralékban levő adósok kötetesek ez év augusztus 20-ig kötelezettségüknek eleget tenni, ellenkezőleg a tőke törvényes úton be fog hajtatni.

Kovács Zsigmond, Sarkady Mihály, Melegh örökösök, Gál István keze, továbbá Gál György hivassanak föl, hogy a náluk levő kölcsönösségeket ez év végéig multhatatlanul fizessék be, mivel ellenkező esetben be fognak peresíttetni.

Mondja ki a közgyűlés, hogy Tiszta-Berek, Mikola és Sárköz tartozását azonnal felmondja és behajtatja.

Végül az Ujfalusy alapítvány után kamathátralék ne tüntetessék ki.

A beadott indítvány, illetve határozati javaslat a mennyiben az egyházmegye anyagi helyzetének az egyes egyházak megrontása nélkül csak javítására szolgál, elfogadtatik, ahhoz alkalmazkodás végett az abban megnevezett adósokkal, valamint a pénztárossal és ügyésszel közölni határoztatik, oly utasítással, hogy adósok az egyházmegyei közpénztárt illető fizetési kötelezettségöknek ez évi szept. hó 20-ig eleget tenni köteleességöknek ismerjék.

31. sz. A pálfalvai egyház az iránt kérelmez, hogy a Pálfalva község 18. sz. tkj. könyvében felvett belső telkét 650 frtért Horváth Bertalanné szül. Peley Máriának örök áron eladhassa. Becsatolja egyszersmind a szabályszerűen kiállított és aláírt adásvételi szerződést, az egyháztanács és közgyűlés beleegyező határozataival együtt. — Ezekkel egybehangzóan, az ügy megvizsgálására esperes ur által kiküldött bizottság tagjai, id. Böszörményi Sándor tanácsbíró és Vajda Mihály lelkész jelentik, hogy az eladás az egyházra nézve előnyös, mert ezen belsőségért most az egyház többet kap, mint a mennyiért azt 5 évvel ezelőtt 2 hold külső földdel együtt vásárolta, s akkor is csak azért vásárolta meg e belsőséget, mert e nélkül a 2 hold külső földet nem vehette volna meg; így most ezen két hold föld tiszta haszonképen marad meg az egyháznak. De szükségszerű is ezen belsőségnek eladása azért, mert azt csak a rajta levő dűledező ház újra építésével lehetne hasznosan kezelni, de ehhez sem anyagi ereje nincs az egyháznak, sem a jövedelem nem felelne meg a reá fordítandó költségnek. Ezenkívül a vételárból még most is 250 frt kölcsön terheli az egyházat a gyámintézet javára. Ezek alapján küldöttség az eladás jóváhagyását s a bemutatott szerződés megerősítését véleményezi.

Egyházmegyei közgyűlésünk a küldöttség véleményének elfogadásával, az eladást s a bemutatott szerződést jóváhagyva és megerősítve, megengedi, hogy a pálfalvai egyház, a Pálfalva község 18. sz. tkjében felvett belső telkét 650 frtért Horváth Bertalanné sz. Peley Máriának örök áron eladhassa; kötelezván az egyházat, hogy az eladási árból a gyámintézetnek a 250 frtos kölcsönt fizesse vissza, a fennmaradó 400 frtból pedig — a küldöttség ide vonatkozó véleménye alapján — a már szűkké vált iskoláját még ez évben bővitse ki, mire mind egyházi, mind polgári hatóság által különben is utasítva van.

Ez adás-vételi ügy további megerősítés végett a főt. egyházkerületre felterjesztetni határozatlik.

32. sz. A színérváraljai egyház beterjesztett szabályszerű jegyzőkönyvei kapcsán engedélyt kér arra, hogy a színérváraljai 629. sz. tkjben 642. hr. sz. a. felvett 1492 □-öl ingatlanát, Kávásy Sándornak 100 frtért örök áron eladhassa, azért, mert ezen birtok, mely a tagosítás közben felmerült szabálytalanságok biróilag történt kiigazítása után, az egyház többi földjeitől távol eső részen adatott az egyháznak és két nagy birtok között van, s csak nehezen, vagy épen nem használható. Így az első 3 évben évenként csak 3 frt 75 kr. haszonbért hozott, 2 év óta pedig bérlő sem akadván reá, jelenleg is parlagon hever. Ez ügy megvizsgálásával esperesileg megbízott küldöttség tagjai, Böszörményi Zsigmond tanácsbíró és Szabó József lelkész jelentik, hogy az eladás teljesen indokolt, mert jelzett birtok 5 öl szélessében szalagszerűleg nyulván el két nagy birtok között, sem tulajdonos egyház, sem bérlő által meg nem őrizhető annak termése a szom-

széd birtokosok jószágától, még ha az, egészen körülárkoltatnék is. Ezért, de az ottani helyzeti viszonyok szerint is, a megajánlott 100 frt vételár elegendő, s így az eladás az egyházra nézve előnyös, miért is az engedély megadását véleményezik.

Egyházmegyei közgyűlésünk, a küldöttség véleményét elfogadván, a színérváraljai egyháznak megengedi, hogy a színérváraljai 629. sz. tjkönyvben 642. hr. sz. a. foglalt 1492 □-öl ingatlanát Kávásy Sándornak 100 frtéért örök áron eladhassa; utasítván az egyház előjáróságát, hogy a vételárt takarékpénztárba gyümölcsözőleg helyezze el, s mihelyt kedvező alkalom kínálkozik, azon más jövedelmezőbb birtokot vásároljon.

Ez adás-vételi ügylet további megerősítés végett a főt. egyházkerületre felterjesztetni határoztatik.

33. sz. Olvastatott Kócsi Péter nagyhodosi lelkésznek, mint a Nagy-Hodoson építtetni szándékolt ev. ref. felekezeti iskola építtető bizottsága elnökének, következő előtrjesztése és kérelme: »Nagy-Hodos község lakosai vallás különbség nélkül elhatározták egy községi gyűlésben, miről egy minden felekezeti lakosok által aláírt jegyzőkönyvi határozat kelt s másolatban beterjesztetett, hogy a mostani, a czélnak meg nem felelő ev. ref. iskola helyett a község más valásu lakosainak is hozzájárulásával egy új ev. ref. felekezeti iskola építtessék még a folyó évben, a múlt évben az ev. ref. egyház által a főt. és mélt. konventtől kért 1200 frt tőke segély terhére. A községi gyűlés elhatározta azt is, hogy ezen iskola felépítésére 1000 frt kölcsönt vesz fel, az építéshez vallás különbség nélkül hozzájárul, kézi és ígás erővel; a felveendő kölcsön kamatjának fedezése végett, a legelő fogásból a két kisebb, illetve az egy nagyobb szeget mindaddig megmunkálja közösen, míg a ref. egyház által a konventtől iskola építésre kért 1200 frt tőke segélyből a kölcsön teljesen kifizetetik. Az egyik kisebb szeget, az 1200 frt tőke segély $1\frac{1}{2}\%$ -os évi járulékának fedezése végett 32 évre a ref. egyház által leendő megmunkálás végett átadja. Ha esetleg tagosítás alá jönne a közös legelő s így nevezett szeget fenti célra fordítani nem lehetne, az 1200 frt tőke segély $1\frac{1}{2}\%$ -os évi járulékát $\frac{2}{3}$ -ad részben a ref. egyház tagjai, $\frac{1}{3}$ -ad részben más vallásu lakosok fizetik. Kimondja azonban, hogy mivel az iskola a ref. egyház tulajdona leendő, a más vallásuak, tekintettel az iskola építéshez való hozzájárulásukra, soha ki nem zárathatnak és ugyanolyan tandíjt fizetnek, mint a ref. valásuak.«

Beterjeszti továbbá Kócsi Péter lelkész az új iskola tervrajzát és költségvetését, kérve annak az egyházmegyei építtető bizottsághoz felülvizsgálat céljából leendő áttételét, valamint az építkezésre való engedély megadását. Egyuttal megkeresettni kéri egyházmegyei közgyűlésünk által a főt. és méltóságos konventet a végett, hogy a nagyhodosi ref. egyháznak iskola építésre kért 1200 frt tőke segélyt elsősorban engedélyezze,

mivel a községi lakosok csak úgy hajlandók az építésbe belemenni, illetve arra kölcsönt felvenni, ha az 1200 frt tőke segély 3, vagy legfeljebb 4 év alatt kiutalva s a felveendő kölcsön kifizetésére fordítható lesz. Végül előadja lelkész, hogy csak így módon lehet az iskola ref. felekezeti jellegét fentartani és biztosítani.

Egyházmegyei közgyűlésünk egyfelől elismeréssel vesz tudomást a nagyhodosi egyház vallásos buzgóságának újabb jeléről, mely iskola építési szándékában s iskolája felekezeti jellegének megőrzésére irányzott hű gondoskodásában nyilvánul, melyet példaként állít a többi egyházak elé, másfelől nagy lelki örömmel értesül azon. minden felekezeti elfogultságon és féltékenységen felül emelkedett testvéries szép egyetértésről, mely a nagyhodosi különböző vallásu lakosokat a szeretet és áldozatkészség lelkével összeköti s a nevelés szent ügyének egyesült erővel leendő előbbvitelére buzdítja.

Minthogy azonban ez ügy általában kellőleg előkészítve nincs, különösen pedig nem látszik minden körülmények közt biztosítottak a községi gyűlésnek, illetve lakosoknak, a számításba vett 1200 frt tőke segély 1 $\frac{1}{2}$ %-os törlesztéséhez megajánlott hozzá járulása: ennek teljes biztosítása s általában az egész ügynek kellő előkészítése s az é tekintetben szükségesnek mutatkozó utasítások megadása céljából, a hely színére egy bizottság küldetik ki, melynek tagjaiul Szél György, Molnár Lajos és Helmeczy József tanácsbíró-ügyész urak felkéretnek.

34. sz. Sátor Dávid egyházmegyei könyvtárnok beterjeszti két példányban számadását az 1898-ik évről.

Megvizsgálás és jelentéstétel végett kiadatik az egyházmegyei számvizsgáló bizottságnak.

35. sz. Molnár Lajos egyházmegyei pénztárnok beterjeszti a mult 1898-ik évi számadását mellékleteivel együtt.

Megvizsgálás és jelentéstétel végett kiadatik a számvizsgáló bizottságnak.

36. sz. Sátor Dávid egyházmegyei könyvtárnok beterjeszti jelentését a vonatkozó küldöttségi munkálatokkal együtt a mikolai könyvtárrész ki-selejtezéséről s a színérváraljai könyvtárrészszer történt egyesítéséről.

E jelentés szerint, a mikolai könyvtár részből — az illető küldöttség — meghagyandónak talált 153 művet 241 kötetben, a többi teljesen értéktelen. Nem talált meg 3 művet 4 kötetben, valamint az 1889. szept. 2-diki átvételkor hiányzott 25 művet 39 kötetben most is hiányzóknak találta. A könyvtárnok által becsatolt egyesített könyvtári jegyzék szerint a könyvtár áll 462 műből 698 drbban, melyből 26 drb újra-kötést igényel. Több értékes műből egy-egy, vagy több kötet hiányzik, melyeket azonban könyvtárnok felvett az egyesített jegyzékbe azon reményben, hogy hátha vala-

melyik lelkész társ észreveszi könyvei közt a köztulajdon egyik, vagy másik drbját s beküldi azt?! Uj szerzeményül megvette könyvtárnok Szilágyi Sándor »Magyar Nemzet Története« című millenáris nagy és utolsó művét 10 diszes kötetben. Végül jelenti könyvtárnok, hogy miután most már egy új szekrény beállítására szükség van, azt az egyházmegyei közgyűlés múlt évi felhatalmazása alapján be fogja szerezni. A 28 frt 85 kr könyvtári hátralék beszédésére vonatkozólag pedig hathatós intézkedést kér.

Egyházmegyei közgyűlésünk a könyvtár egyesítéséről szóló jelentést tudomásul veszi, s az egyesített könyvtári művek jegyzékének egyik példányát levéltárba tétetni, másikat pedig 50 példányban kinyomatni rendeli. A lelkészeket ujjalag felszólítja, hogy ha a hiányzó értékes művekből valamelyik kötet még nálok van, azt könyvtárnoknak haladék nélkül küldjék be, mert a kikre valamelyik kötetnek önkényesen magoknál tartása vagy elvesztése rá bizonyulna, azok számlájára könyvtárnok az egész művet meg fogja rendelni. A 26 drb könyvnek beköttetésére, valamint az új szekrény beállítására könyvtárnok felhatalmaztatik. Esperes ur pedig felkéretik, hogy a hátralékokat az egyházlátogató küldöttségek által szedesse be, esetleg az illetők által nyerendett segélyekből vonja le és tartsa vissza.

A könyvtárnok fizetése, miután a könyvtár egyesítése folytán dolgai megszorodtak, 20 frtra felemeltetik.

37. sz. Joó Kálmán szárazberki lelkész beterjesztette annak idejében megerősítés végett esperes urhoz a roskadozó egyházi lakás ujjá építésének, az egyh.-megyei építettő bizottság által észrevételekkel kísért költség-előirányzatát, mit is esperes ur az észrevételek figyelembe vételére való utasítással, meg is erősített.

Az esperesi intézkedés jóváhagyó tudomásul vétetik s a száraz-berki egyház, az építettő bizottság észrevételeinek figyelemben tartására, közgyűlésünk által is utasittatik.

38. sz. Szabó Károly lelkész a sárköz-ujlaki egyház nevében engedélyt kért esperes urtól arra nézve, hogy az Egey Ferencz-féle hagyaték terheinek kifizethetése végett, miután e célra az egyház fedezettel nem rendelkezett, a Kerekes Lászlóné sz. Márton Polikszena »sirbolt fentartási alaphól« 250 frt kölcsönt vehessen fel az egyház előjárósága. E kölcsön kamatja nem fogja terhelni az egyház pénztárát, miután Egey Ferencz özvegye e hagyatéki teher 8%-os kamatának fizetésére, élete fogytáig magát kötelezte. A sirbolt fenntartási alapra, melyből 400 frt az ujlaki bankban 5%-kal kamatozik, sem fog kár háramlani, sőt ellenkezőleg 6 frt kamat többletet nyer.

E tárggyal kapcsolatban nevezett lelkész előadja, hogy említett sirbolt fentartási alap, melyből 100 frt egy magán embernél 8%-ra kamatozik, még ma is csak 500 frt, mint eredetileg volt, mert a kamatokat az

egyház nagy szüksége miatt évenként elköltötte. Ez az oka annak is, hogy a boldog emlékü hagyományozó nő siroslopa körül sincs kerítve s elhagyatottan áll, a mi nagy kegyeletlenségre mutat oly nővel szemben, ki kisdéd egyházunknak annyit hagyományozott. Kéri ennél fogva a kamatok további elhasználását megtiltani s kötelezni az egyházat, hogy a sirt az elköltött kamatok fejében kerítéssel vétesse körül.

Miután a 250 frt kölcsönnek a Kerekes Lászlóné sz. Márton Polikszéna sirbolt fentartási alaphól való felvételére az engedélyt az ügy sürgősségére tekintettel, esperes ur megadta: esperes ur ezen intézkedése jóváhagyólag tudomásul vétetik. Egyzersmind az egyház előljárósága köteleztetik, hogy ezen kölcsönt jelzett alaphól mielőbb visszafizesse, addig pedig az Egey Ferenczné által fizetendő kamatot egészben a banki tőkéhez csatolja.

Ami az említett sirbolt fentartási alapot illeti, midőn helyteleníti egyházmegyei közgyűlésünk, hogy a sárköz-ujlaki egyház annak kamatait eddig tulajdonképeni rendeltetésöktől elvonva más czélokra felhasználta: egyzersmind elrendeli, hogy a kamatok ezentul mindig a tőkéhez csatoltassanak, illetve a sirbolt fenntartására fordítottassanak, az eddig elhasznált kamatok fejében pedig az egyház a sirboltot kerítéssel vétesse körül s diszes állapotba helyezze, hogy a tartozó kegyelet ama boldogult jóltevő iránt lerovassék.

39. sz. A krassói egyház betérjesztett egyháztanácsi jegyzőkönyve kapcsán az iránt kérelmez, hogy miután az Egey Ferencz-féle hagyatéki terheinek azonnali kifizetésére, mind a végrendelet mind a hagyatéki járásbirósági végzés elkötelezte a társörökös egyházakat, s miután az ebből a krassói egyházra eső 250 frt kifizetésére az egyház fedezetet nem bir, engedlessék meg ez összegnek a helyi szövetkezeti pénztárból kölcsönképen való felvétele. E kölcsön kamata nem fogja terhelni az egyházat, mert Egey Ferencz özvegye ennek 8%-os kamatának kifizetésére magát közjegyzői okirattal elkötelezte, sőt biztosította öröklő egyházakat arról is, hogy a szintén a hagyatékot terhelő 400 frinyi gyógyittatási és temetési költséget saját pénztárból fedezi s annak megtérítését öröklő egyházakon soha sem követeli.

Miután a 250 frt kölcsönnek felvétele esperes ur által, az ügy sürgősségére tekintettel, engedélyeztetett: esperes ur intézkedése jóváhagyólag tudomásul vétetik; a krassói egyház előljárósága pedig köteleztetik ezen kölcsönnek mielőbbi letörlesztésére.

40. sz. Virágh Mihály, az erdődi egyház főgondnoka, jelenti, hogy özv. Ladányi Sándorné urnő és leánya Ladányi Erzsike erdődi lakosok, néhai férje, illetve édes atyja emlékének megörökítésére, kisdéd egyházunknak

egy diszes bordó-plüsséből készült urasztali terítőt ajándékoztak. Továbbá Cseresznyés Jenő m. kir. állami főmérnök, temesvári lakos, az erdődi egyház részére 26 frt 53 krt gyűjtött s küldött be hozzá, melyből 15 frtot »Cseresznyés Károlyné sz. Joó Zsuzsánna alapítvány« czimen kér kezeltetni, mely kérelméhez képest főgondnok a kívánt összeget a szatmári népbankba gyümölcsözőleg el is helyezte, melyről a betéti könyvecske kezei között van s tűzmentes szekrényben őriztetik.

Mellékelve közli említett főgondnok Cseresznyés Jenő főmérnök levelét, melyben bár kötelező ígéretet nem tesz, de azon buzgó óhaját fejezi ki »vajha a kegyelem Istene megengedné neki, hogy az erdődi egyház fölépítéséhez ujabban is filléreivel hozzá járulhatna.«

Egyházmegyei közgyűlésünk örömmel értesül az erdődi egyház immár néhai volt buzgó főgondnokának jelentéséből a tett adományokról, s midőn a nemes szívű adakozóknak vallásos szívből és hazafias érzésből származott adományaikért elismerését és hálás köszönetét nyilvánítja, egyszersmind ezen elismerő köszönetét a nemes szívű adakozókkal jegyzőkönyvi kivonaton közölni rendeli.

41. sz. A mikolai egyházba az 1897. évi 32. sz. egyházmegyei végzéssel, az új lelkészi és tanítói díjlevél megerősítése ellen Kölcsey Antal és társai részéről beadott felebbezés folytán, a fa illetmény hozzájárulása ügyének a tagosítási egyesség alapján leendő megvizsgálása céljából kiküldött egyházmegyei küldöttség tagjai, Böszörményi Zsigmond, Molnár Lajos és Helmeczy József tanácsbírák beterjesztik véleményes jeleintésüket a következőkben:

»Eltekintve attól, vajon ezen új díjleveleket tárgyaló közgyűlés törvényesen lett-e összehívva, s megtartva; nem említve, miszerint a közgyűlésről felvett jegyzőkönyvet megjelentek alá nem írták, egyedül lelkész, gondnok és jegyző igazolják, hogy e díjlevelek 46 szavazattal 8 ellenében elfogadtattak: e díjlevelek meg nem erősíthetők azért, mert ezekben minden egyháztag fa-pénz fizetésére köteleztetik, pedig az ide csatolt 1866-ik évben kelt egyesség szerint panaszló birtokosok oly feltétel alatt adtak a belhivatalnokoknak erdő földet, hogy ők és utódaik a fafizetés alól felmentve legyenek. Mivel azonban a régi díjlevél teljesen tarthatatlan, arra kérjük a nt. és tek. egyházmegyei közgyűlést, méltóztassék utasítani előljáróságot, hogy a szerzett jogok figyelemben tartása mellett készítsen új díjlevelet, s a mennyiben, ismerve a mikolai viszonyokat, ez kivihető nem volna, méltóztassék küldöttségileg egy új díjlevelet állíttatni elő.

A küldöttség véleményének elfogadásával, a munkálatok visszazárása mellett, utasíttatik a mikolai egyház előljárósága hogy a szerzett jogok figyelemben tartása mellett készítsen új díjlevelet s azt szabályszerű elbírálás és megerősítés végett terjeszse legközelebbi egyházmegyei közgyűlésünk elé.«

enge
ben
meg
eszk
sége

ségi
mén
sen

sébe
tikai
ban

napj
mel
tása
buz
fizes
kivt
a ki
1 cs
az
már
des

fiók
nok

42. sz. A sárköz-ujlaki egyház beterjesztett jegyzőkönyvei kapcsán engedélyt kér arra, hogy a templom tervbe vett megújítását még ez évben foganatosíthassa. Egyszersmind a beérkezett s ide becsatolt templom megújítási terv és költségvetések megbirálása s a pályázó mesterekkel eszközlendő árlejtésnél az előljáróság támogatása végett szakértő küldöttséget kér.

A templom tervbe vett megújítására az engedély megadatik, s az árlejtésen az előljáróság tanácsolása s a kellő utasítások megadása végetti megjelenésre Szél György és Szeőke Barna tanácsbíró urak felkéretnek.

Második nap. Ápr. 26.

Esperes ur jelentvén, hogy egyházmegyei gondnok ő méltósága egészségi változása miatt eltávozott, a világi elnöki szék elfoglalására Böszörményi Zsigmond, mint legidősebb tanácsbíró, kéretik fel, ki azt ideiglenesen el is foglalja.

43. sz. Az uszkai lelkész, Dobos József, esperes urhoz küldött jelentésében előadja, hogy a gondnoki számadás ügyét rendbe hozta, domesztikai hátraléka az egyháznak nincs, s örömmel jelezheti, hogy az egyházban béke honol.

Megnyugtató tudomásul szolgál.

44. sz. Az uszkai egyház beterjeszti a folyó 1899-ik évi ápril hó 4-ik napján tartott presbyteri és ápr. 16-iki közgyűlésének jegyzőkönyveit, melyek szerint a tanítói fizetést a régi díjlevélben foglalt tételek megtartása mellett úgy emelte, hogy »a kik eddig a lelkésznek fizettek négy véka buzát s a tanítónak egyet, azok ezen felül, mint javítást, még egy félvékát fizessenek; a kik pedig 2, illetve 3 vékát fizettek, azok eddigi fizetésökön kívül egy negyedrészt javítást tartoznak fizetni. Továbbá mindazon szülők, a kiknek iskolaköteles gyermekei vannak, az eddig fizetett 1 frt tandíj és 1 csirke után még egy véka szemes tengerit is fizetnek.« Egyszersmind az egyház jelenlevő képviselője, Szentpéteri Jenő jelenti, hogy e díjazásra már van is olyan tanítójuk, kinek képesítettsége nincs ugyan, de ők rendes tanító hiányában, meg vannak vele elégedve.

Az uszkai egyháznak ezen égető szükség érzetéből folyó intézkedését az egyházmegye csakis ideiglenesen hagyja helyben, de egyuttal arra utasítja az egyházi előljáróságot, hogy minél előbb okleveles rendes tanítót vagy tanítónőt igyekezzenek nyerni, mikor aztán a régi rendes díjlevél értelmében az állami segítséget igénybe vehetik és ezt a kivételes állapotot saját érdekében megszüntethetik.

45. sz. Papolczy Károly szatmárhegyi lelkész jelentést tesz az erdődi fiók-egyház állapotáról, mely szerint boldog emlékü Virágh Mihály főgondnok helyére Csűrű János urat helyettes főgondnokul alkalmazták, a gond-

noki ügyiratokat, számadásokat, jegyzőkönyvet, követelésekről szóló jegyzeteket, 184 rt s néhány kr készpénzt és az urasztali készleteket az elhunyt főgondnok özvegyétől átvették s a helyettes főgondnoknak átadták, rábízván a presbyteriumra, hogy pünkösztig minden függőben levő kérdést hozzon tisztába és minden meglevő vagyonról készítsen rendes hivatalos leltárt; a házat pedig egy évre 100 frtért bérbe adták.

A jelentés helyeslő tudomásul vétetik s az egyházlátogató küldöttségnek szives figyelmébe ajánlatik, hogy úgy az elkészítendő leltár felől, mint az összes vagyoni állapotról személyesen szerezzon majd a helyszínén alapos értesülést,

46. sz. A nagybányai ev. ref. egyház presbyteriuma és közgyűlése helybenhagyást kér azon szándékára, mely szerint temetőjében Turman Olivér r. k. vallásu, királyi tanácsos polgármesternek és nejének Csaba Margitnak temetkezési helyül 40 □-ölnyi területet kijelölván, 40 frtért tulajdonjoggal el akar adni, oly célból, hogy a római katolikus papság a nevezett polgármester ur majdani oda temetése ellen semmi kifogást ne tehessen,

A benyújtott adásvevési szerződéshez mellékelve van a térrajz, a presbyteri és közgyűlési határozat, s a vevők eredeti, kellően indokolt kérvénye. Az egyházmegye a kijelölt területet egy bizottság által, u. m. Barkász Albert lelkész és Jakó Antal világi tag által megnézte, kik az eladást indokoltnak s a vételárat a helyi viszonyok szerint megfelelőnek találják, minélfogva az adásvevési szerződés jóváhagyását indítványozzák.

A nevezett küldöttség jelentése alapján egyházmegyei közgyűlésünk ezennel megengedi, hogy a nagybányai ev. ref. egyház-község a nagybányai 90. számú telekjkönyvben 1174. hr. szám alatti virághegyi kaszálló kiegészítő részét képező temetője 3 holdnyi területéből családi sirhelyül 40 □-ölnyi részecskét 40 frtért Turman Olivér kir. tan. polgármesternek és nejének Csaba Margitnak oly feltétel mellett eladhasson, hogy a kijelölt területet vevők csakis temetkezési célra használhassák, a vételár pedig a temetői őrház-alaphoz csatoltassék.

Jelen határozat felsőbb jóváhagyás és megerősítés végett a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűléshez ajánlólag felterjesztik.

47. sz. Török Károly tisztaberki tanító panaszolja, hogy több évről összehalmozódott fizetéshátralékát behajtatni mind ez ideig nem sikerült, mert ámbár ő az egyházlátogatóságnak a hátralék kimutatást betérjesztette, s az esperesi hivatal intézkedése folytán a szolgabíró a polgári végrehajtót ki is küldte: mindazáltal a községi előjáróság vonakodása, a lefoglalt tárgyak ki nem váltatása, vagy egyéb okok miatt sikere az intézkedésnek nem lett. Vannak olyanok is az adósok közt, kiknél nem találtak lefoglalni való tárgyat; olyanok is, a kik a községből már elköltöztek; némelyek

fizettek valamicskét, de a gondnok még azzal sem számolt be; egy szóval a két rendbeli beterjesztett kimutatásban foglalt követelés fennáll.

Az ilyen természetű követelések behajtása esperes ur hivatali hatáskörébe tartozván, a beterjesztett hátralék kimutatások erélyes eljárás eszközzése végett esperes urnak kiadatnak.

Molnár Lajos tanácsbíró pedig, mint Tiszta-Berekkel szomszédos lelkészt, felkéri egyházmegyei közgyűlésünk, hogy a beadott követelések jegyzékének a tanító és presbyterium együttes jelenlétében leendő teljes tisztába hozatala végett a nevezett egyház kebelébe kimenni és a tartozások mennyiségét minden kétséget kizárólag megállapítani sziveskedjék.

48. sz. Olvastatott a főtiszt. egyházkerület 316—1898. sz. a. a felsőbányai káplánság ügyében hozott határozata, mely szerint az egyházkerületi közgyűlés »ismerve a felsőbányai egyház helyzetét, s méltányolva azon törekvést, melyet úgy a kebelében, mint a végvidéken elszórtan élő ev. ref. hivek hitéletének ébrentartására kifejtteni óhajt, a felterjesztést átteszi a missziói bizottsághoz, azon utasítással, hogy javaslatával ellátva terjessze azt fel a konventhez.*

A missziói bizottság folyó évi márcz. 20-ikán Debreczenben 9. sz. a. erre a következő határozatot hozta: »Egyházkerületi közgyűlésünk utasítása értelmében felhívja bizottságunk a nagybányai egyházmegyét, hogy Felsőbánya központtal állapítsa meg a missziói kört; mutassa ki a községeket, azoknak a központtól való távolságát, az általános lélekszámot s különösen az ev. ref. hivek létszámát tüntetve fel; hogy a közlelkésség érdekében a felsőbányai egyház hozhat-e és milyen áldozatot? hogy így bizottságunk a kör képéről teljes és kimerítő tájékoztatást nyervén, a cél érdekében a kellő javaslatot megtehesse«.

Egyházmegyei közgyűlésünk ennek folytán egy küldöttség által elkészítettván, a felsőbányai missziói kör térképét és népességi kimutatását, mely szerint a missziói körhöz tartoznék 14 község 10,300 gör. kath. lakos közt élő 86 református lélekkel s a körnek legszélsőbb pontja, Kapnik-Bánya, a központtól 25 kilométer távolságra fekszik. Megkereste a bizottság a felsőbányai egyház előjáróságát is azzal a kérdéssel, hogy mennyiben járulhatna hozzá a segédlelkész tartás költségeihez? s válaszul azt nyerte, hogy adna az egyház a segédlelkésznek természetben lakást és fizetéséhez évenként 100 frtot.

Egyházmegyénk e fontos ügyet a lehető legbiztosabb sikerre vezető módon akarván a felsőbb egyházi hatóságok elé terjeszteni, visszateszi az iratokat a felsőbányai egyház közönségéhez, azon óhajtása kifejezésével, hogy ha csakugyan szívükön fekszik a káplán tartás szükségének érzete, úgy igyekezzenek nagyobb ajánlatot tenni. Mert a segély nyelésnek az a közvetett módja, melyet a visszazárt nyilatkozatban ajánlatba

hozott az egyház, nem vezetne célhoz, amennyiben a lelkészi fizetések állami kiegészítése majd csak kilencz év múlva emelkedik fel 800 frtig, tehát a tervezett levonások még most hasztalan történnének. A konventtől kért és remélhető segély pedig az egyház eddigi ajánlatával együtt csak 350 frtra menne, annyiért azonban mai időben káplán nem akad. Ily körülmények közt tehát nincs más mód, mint az egyháznak vagy bele nyugodni jelen helyzetébe, azaz lemondani a segédlelkész tartás reményéről, vagy fölemelni az évi ajánlatot a mai kor igényeihez mérten. — meggondolva a régi közmondás igazságát, mely szerint a ki akarja a célt, akarnia kell az eszközöket is.

49. sz. Az egyházmegyei lelkészi gyámintézet kezelő választmánya a jelen gyűlés 25. számú határozata által nyert megbizásához képest beterjeszti a gyámsegély elengedtetését kérő ifju lelkészek beadványára vonatkozó véleményes javaslatát a következő jegyzőkönyvi kivonatban.

K i v o n a t

az egyházmegyei gyámintézet kezelő választmányának Nagybányán 1899. ápril 25-én tartott gyűlésének jegyzőkönyvéből.

Az egyházmegye ma délelőtti közgyűléséből véleményezés végett áttétett Bottyán Pál, Szobonya József, Ferenczy Imre, Papolczy Zoltán, Papp József, Szabó Károly lelkészeknek azon kérvénye, miszerint az általuk gondozott gyülekezetek az egyházmegyei gyámintézet javára eddig fizetett gyámsegélyek további fizetési kötelezettsége alól — azon alapon, mivel ők nem tagjai az egyházmegyei gyámintézetnek — mentessenek fel.

Kezelő választmányi gyűlésünk előre bocsátva, hogy bár az egyházmegyei közgyűlés már a mult évi ápril 21—22-én tartott gyűlésében megerősítette az egyházmegyei bezárt gyámintézet javára az egyházmegye minden egyházának gyámsegély czimén továbbra is kivétel nélkül fizetési kötelezettségét, — bár a most feloldoztatni kért egyházak egyik-másikában elhalt lelkészek özvegyeinek s árváinak most is nyujt segélyt, — bár az egyházmegyei gyámintézet már végrendelkezésében kijelentette ugy a lelkészek, mint az építkező egyházak s köz-igazgatási pénztár — mely szintén az egyházak által tartatik fenn — érdekeink teljes mérvű felkarolását: annak elismerésével, hogy nagyon szép a cél a kérvényt beterjesztett lelkésztársak részéről, midőn egyházaik terhein könnyíteni igyekeznek, határozott kijelentésével annak, miszerint az egyházak gyámsegélyéből sem az intézet élő tagjainak, sem azok leendő özvegyei és árváinak többé semminemű haszna nincs; valamint annak kijelentésével is, hogy a gyámintézetet segélyben nem részesítő egyházak az intézet pénztárából birt és esetleg kérendő kölcsöneik után már csak a »nem intézeti tagok« részére meg-

állapított — jelenleg 7 $\frac{1}{2}$ -os — kamat mellett használhatnak kölcsönt: a kérelmet szavazattöbbséggel teljesíthetőnek véle-
ményezi a kérelmet betérjesztett lelkészek egyházaira nézve.

Kelt, mint fent

Jegyzette s kiadta:

Molnár Lajos

k. v. elnök.

Sátor Dávid

k. v. jegyző.

Egyházmegyei közgyűlésünknek nincsen ugyan a kérelem teljesítése ellen lényeges kifogása: de mielőtt a határozatot ki-
mondaná, tekintetbe veszi, hogy a segélyt annak idején az egy-
házak önként ajánlották meg; továbbá, hogy a gyámintézetnek
idővel fennmaradó tőkepénze oly jótékony közczélokra van
hagyományozva, melyek mind a jövőbeli lelkészi nemzedéknek,
mind az építkező egyházaknak, mind az egyházmegye közpénz-
tárának kétségtelenül javára lesznek. Annálfogva kötelességének
érzi megkérdezni az illető egyházaktól maguktól, hogy vissza
akarják-e vonni kegyes ajánlataikat? bele egyeznek-e abba,
hogy e jótékony intézményhez többé soha semmi közök ne
legyen? és netalán létező gyámintézeti kölcsöneik után több
kamatot fizessenek, mint eddig? Az erre nyerendő hivatalos
válaszok alapján fog majd az egyházmegye döntő határozatot
hozni.

50. sz. A tanügyi bizottság elnöke, Gergely Károly, betérjeszti a mult
1897/8-ik iskolai évről szóló statisztikai kimutatását, úgy, a mint azt az
egyházkerületi tanügyi bizottsághoz f. évi febr. 10-ikén beküldött táblázat
rovatai szerint összeállította következőkben:

1. Van e szerint 42 anya, 6 leányegyházunk, összesen 48. Ezekben a
ref. lelkek száma 22769. Az 1898-ik évi egyházmegyei jegyzőkönyvbeli
23295-nél azért kevesebb 526-tal, mert a 86 fiók egyház vagy szórvány
itt nincs felvéve.

2. *Tanítással foglalkozik* ref. felekezeti iskoláinkban 45 tanerő. Ezek
közül csak fiukat tanít 3, csak leányokat 3, vegyes iskolát vezet 39. Ezek
közé van számítva a nagybányai segédlelkész, ki különféle tanintézetek-
ben csak vallást tanít.

3. *Hivatali évek számára* nézve legrégibb tanítók: Garbolczon Szabó
Lajos 54 éve, Szatmárhegyen Gál Lajos 53 éve, Magosligeten Baló And-
rás 43 éve; legfiatalabb Adorjánban Borcsik Árpád, ki csak 1 év óta tani-
tószkodik.

4. *Képesítésre nézve* okleveles 23, igazolványos 13. lelkésztanító 4,
segéd lelkésztanító 1, semmi képesítése nincsen 4-nek, u. m. Borcsik Árpád
Ács Elek, Szendrei Lajos és Petyke Pálnak. Megjegyzendő, hogy a lázáríi
rendes és a nagypaládi segédlelkész egyszersmind okleveles tanító is.

5. *Alkalmazási minőségre nézve* állandó 33, ideiglenes 12, segédtanító nincs.

6. *A tanerők javadalmazására* fordítatik évente összesen 20561 frt.

7. *Az osztályok számára nézve* olyan iskola, a hol a tanító egy osztályt vezet, csak 1 van, t. i. a nagypaládi káplántanítóé; 3 osztályos van 2, 4 osztályos 13, 5 osztályos 11, 6 osztályos 17, tehát a legtöbb. Nincs beszámítva itt a 44 iskola közé a nagybányai káplántanító által vezetett vallástanuló osztályok száma.

8. *Ismétlő iskola* van egy osztályos 7, két osztályos 3, három osztályos 3 egyházban, u. m. Felső-Bányán, Krassón és Méhteleken. Az ismétlő iskolák száma e szerint 13.

9. *Az egyházkerületi tantervnek* minden iskolánkban a C) alatt ismeretes anyaga taníttatik.

10. *Tanítványok száma* a mindennapi iskolákban 2556, az ismétlőkben 366.

11. *A tanítás eredménye* 11 iskolában kitűnő, 15-ben jeles, 18-ban elégséges, csupán 1-ben nem elégséges. Megjegyzendő, hogy úgy az egyházlátogatói, mint a körlátogató tanügyi bizottsági jelentések más szavakat használtak eddig az osztályzatok jelzésére, miből folyólag az egyházmegyei jegyzőkönyvben is más kálkülusok foglaltatnak, de nekünk ez uttal a rovatos iv irányadását kellett és kell ezután is követni. Jelenleg ez a munka nehéz volt, de jövőre, ha a küldötségek is ezeket az osztályzatokat alkalmazzák, semmi nagyobb nehézséggel nem fog járni. Egyébaránt a táblás kimutatásban az is ott áll, hogy az osztályozás »az egyházmegyei közgyűlés megállapítása szerint« irandó be. Ugyde ez nálunk nem történhetik, mert az egyházmegyei gyűlés ez alól a kötelesség alól egy idő óta felmentette magát.

12. *Iskolaköteles gyermek* van hattól tizenkét éves: fiu 1589, leány 1564, összesen 3153. Ezek közül az egyház elemi iskoláiba jár: fiu 1167, leány 1136, összesen 2303. Felsőbb nyilvános vagy magán ref. intézetbe jár: fiu 8, leány 0, összesen 8. Más felekezetű vagy községi és állami iskolába: fiu 274, leány 274, összesen 548. Iskolába járók fő összege: fiu 1449, leány 1410, összesen 2859. Iskolát idő előtt elhagyott $38 + 51 = 89$. Iskolába soha sem járt $102 + 103 = 105$. Más vallásu gyermek jár az ev. ref. iskolákba: $118 + 135 = 253$.

13. *Ismétlő iskolaköteles* 13—15 éves van $610 + 563 = 1173$. Az egyház ismétlő iskoláiba jár: $193 + 108 = 301$. Felsőbb nyilvános vagy magán ref. intézetbe $8 + 2 = 10$. Más felekezeti vagy községi és állami iskolába $58 + 34 = 92$. Iskolába járók főösszege $259 + 144 = 403$. Iskolába nem járók $351 + 419 = 770$. Más vallásu jár ref. iskolába $45 + 20 = 65$.

14. *Konfirmáltatott* $249 + 261 = 510$.

15. *Igazolatlanul mulasztott* 1086 tanuló 5844 félnapot.

16. *Iskola épületek száma* 45, tantermek száma 46. Ezek közül 8 törvényszerű, 19 kielégítő, 16 tűrhető, rossz 3. A 45 épületben úgy van 46 terem, hogy Felső-Bányán egy épület 2 tanteremre oszlik.

17. *Felekezeti iskolánk* van az egyházmegyében 46. 2 helyen, u. m. D.-Apátiban és Uszkában jelenleg nincs tanító. A 46 felekezeti iskolán kívül 6 egyház iskolája államivá lett. Ezekhez számítható a színérváraljai állami elemi iskola és a nagybányai községi 2 központi s a hozzájuk tartozó 3 telepen levő elemi, meg a polgári leányiskola, magán nőnövelde, főgymnasium, iparos tanoncz és kereskedelmi tanintézet, valamint a színérváraljai iparos tanoncz iskola is.

18. *Iskolai butorok* darab száma a feljegyzések szerint 607, becsértéke 2633 frt.

19. *Faiskolák területe* 55,240 □ méter. Céljára fordittatik 11, nem fordittatik 13 helyen, nincs 24 helyen. Erre az iskolai év folyamán kiadatott 2 frt 60 kr Kis-Paládon. Bevétel volt Kis-Paládon, Magosligeten 40 frt 87 kr.

20. *Testgyakorló tér* van 4304 □ méter. Céljára fordittatik 9 helyen. Másutt nincs.

21. *Vezérkönyv van*: Beszéd és értelem gyakorlathoz 32, olvasáshoz 21, vallástanításhoz 43, mennyiségtanhoz 48, természetrajzhoz 29, természettanhoz 16, földrajzhoz 16, énekléshez 14, kézi munkához 1, szabadkézi rajzhoz 0, testgyakorlathoz 2.

22. *Kézikönyvek* közül taníttatik: Ábécze 29, Bibliai történetek 41, Ker. Vallástan 33, Egyháztörténet 21, Természetrajz 22, Földrajz 37, Hazai történet 40, Olvasókönyv 28 iskolában.

23. *Könyvtár*: darab száma 1170, beszerzési értéke 586 frt, erre a folyó évben kiadott 12 frt 52 kr, Egri, Felső-Bánya, Garbólcz és Nagy-Hodos iskoláiban.

24. *Tanesszközök* darab száma: Szemléltetéshez 212, Mennyiségtanhoz 76, Földrajzhoz 131, Történethoz 14, Természetrajzhoz 386, Természettanhoz 53, Énekléshez 16, Szabadkézi rajzhoz 20, Kézi munkához 0, Házi iparhoz 5, Kertészethez 9, Testgyakorlathoz 0.

25. *A tanesszközök beszerzési értéke* 1149 frt 22 kr.

26. *Az iskoláztatásra tett összes évi kiadások* összege 22250 frt.

27. *Egy iskolai év* tart nyolcz hónapig 5 iskolában, kilenczig 6-ban, tízig 33-ban. Olyan iskola, a hol hét hónapig vagy kevesebb ideig tartana, nincsen. Nincs tanító 2 iskolában.

Kelt Nagy-Bányán, 1899. febr. 11-ikén.

Gergely Károly
tanügyi bizottsági elnök.

Tudomásul vétetik s a gyűjtő iven adatainak összeszámításával foglalkozott bizottsági elnöknek és jegyzőnek a közgyűlés köszönetet mond, a kimutatást pedig egész terjedelmében jegyzőkönyvbe foglalja.

51. sz. Olvasztatik a tanügyi bizottság f. év ápr. 17-ikén Szatmáron tartott gyűlése jegyzőkönyvének 2. sz. alatti határozata, mely így hangzik :

»A mult évi tavaszi egyházmegyei gyűlés a kanonika vizitáció szokásos idejét érdemleges határozattal megváltoztatván, intézkedésre van szükség a végből, hogy népiskoláinkban a félévi vizsgák kinek ellenőrzése mellett tartassanak meg? vagy, hogy egyáltalában megtartassanak-e? Ide vonatkozólag olvasatott Sinka Lajos tagtársnak azon módosító javaslata, melyben indítványozza, miszerint : 1. A félévi vizsgák január végén és február elején pontosan megtartatván, az ellenőrzői tisztet az egyes iskolákban a körlátogatók teljesítsék. 2. Az egyházlátogató küldöttség kötelességéhez képest meglátogatja ugyan az iskolákat, de csak a napi tananyagra fordítja figyelmét, bár egyes kérdéseket a napi leczkén kívül is tehet; ámde ez a látogatás vizsga jellegét nem ölti magára. 3. Azon iskolákat, melyekre a körlátogatók különösebben is felhívták a figyelmet, tüzetesebb vizsgálat alá veszi s meggyőződést szerez a felől, vajjon javult-e a helyzet a figyelemztetés után vagy minden maradt a régiben? 4. Kívánatos, hogy az évváró vizsgák lehetőleg a tanügyi bizottságnak legalább egy tagja jelenlétében tartassanak meg.

Ezzel szemben Sátor Dávid tagtárs javasolja, hogy az első félévi vizsga ejtessék el azon alapon, mert a hiányos iskoláztatás miatt az első félévben még mit se mutathatnak fel a tanítók, ellenben ha félévi vizsga nem tartatik, könnyebben elvégzik a tananyagot, májusban bőségesen elismételhetik s már a kanonika vizitáció előtt eredményt mutathatnak fel, annak idején pedig a szokásos évváró vizsgát kellőképpen megadhatják. Különben is a féléves rendszer már az állami és községi iskolákban el van törölve.

Hosszasabb eszmecsere után, melyben pro et contra többen felszólaltak, elnök erendeli a szavazást, melynek eredményeképpen tanügyi bizottságunk abban állapodott meg, hogy a féléves rendszert a félévi vizsgával együtt továbbra is fentartani kívánja, Sinka Lajos javaslatát egyebekben is elfogadja, azon hozzáadással, hogy az évváró vizsgán, ha a körlátogatók akadályozva lennének, bármelyik szomszéd lelkész is teljesítheti az ellenőrzési tisztet.«

Egyházmegyei közgyűlésünk mind a kétféle javaslat mellett és ellen felszólalók érveit meghallgatván, szavazattöbbséggel döntötte el a kérdést és pedig úgy, hogy 15 szavazattal 10 ellenében a tanügyi bizottság többségének véleményét fogadja el, azaz a féléves vizsgálati rendszert tartotta meg s egyebekben is a Sinka Lajos javaslatához fog alkalmazkodni, a mint annak egyes pontjai fentebb elő vannak adva.

52. sz. A tanügyi bizottság gyűlési javaslata alapján az iskolai tanítás eredményének jelzésére vonatkozólag.

Egyházmegyénk felhívja a körlátogatók figyelmét arra, hogy jelentéseikben a »kitűnő, jeles, elégséges és elégtelen« fokozatokat alkalmazzák, mert az egyházkerületre felterjesztendő táblás kimutatásban csak ezek számára vannak rovatok.

53. sz. A tanügyi bizottság azon jelentése, hogy Kis-Paládon egy másik iskola feállítása már tényleg munkába vétetett, a mennyiben e célra alkalmas telket és építési anyagokat szereztek,

Örvendetes tudomásul vételik.

54. sz. Kis-Hodoson az egyházi előljáróság az első félévi vizsgálattal nem várta meg a körlátogatóságot, hanem elébb megtartotta a vizsgát, holott a körlátogató lelkész megérkezésének idejéről előre értesítve volt. A tanító és iskolaszék e helytelen eljárása felett a tanügyi bizottsági gyűlés rosszalását fejezte ki.

A tanügyi bizottságnak e gyűlési határozatához egyházmegyénk is hozzájárul.

55. sz. Magosliget felől a tanügyi bizottság azt jelenti, hogy ott az iskolai tanítás Baló András előregedett tanító keze alatt sehogy sem megy; nem tudnak a gyermekek, ugyszólván, semmit. E szomorú állapoton csak úgy lehetne segíteni, ha az öreg tanító nyugdíjaztatnék. E nyugdíjaztatás, esperes ur nyilatkozata szerint már folyamatban is van, de végleges elintéztetését sürgetni azért nem tanácsos, mert az ismeretes tanítóhiány miatt megtörténhetnék, hogy nem akadna a szegény kis egyházba új tanító, mikor aztán a helyzet még rosszabbá lenne.

Mindamellett is egyházmegyénk arra kéri esperes urat, hogy az öreg Baló András nyugdíjaztatását sürgetni méltóztassék.

56. sz. Egyházmegyei tanügyi bizottságunk közelebb tartott gyűléséből szomorúan jelenti, hogy Uszkában az egyházi előljáróság rendes tanítót többszöri pályázat hirdetése után sem találván, egy szabó mestert állított be az iskolába, hogy a tanköteles gyermekeket legalább együtt tarthassa. Dobrács-Apátiban évek óta nincsen sem rendes, sem ideiglenes, sem semmiféle tanító, s a gyermekek minden oktatás nélkül nőnek fel. Magosligeten és több más helyen azért nem lehet a tanításra képtelen tanítóktól megszabadulni, mert nem kapni helyettök másat. Ezen sajnós tapasztalatból kiindulva, arra kéri a tanügyi bizottság egyházmegyei közgyűlésünket, hogy e vallási és nemzeti életünkre nézve egyaránt aggasztó baj orvoslása végett, tegyen kezdeményező lépéseket arra nézve, hogy a tanítói fizetések a magas kormány által nyújtandó állami segélylyel ne 400, hanem 500 frtra egészítsessenek ki.

E kezdeményező lépést egyházmegyénk ezennel megteszi, teljes tisztelettel felkérvén a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületet, hogy miután tapasztalás szerint 400 frtos fizetésre okleveles tanítót kapni a mai korban már nem lehetséges: méltóztassék a konvent útján a magas kormánynál oda hatni, hogy

a kisebb szegény egyházak tanítói fizetésökhöz ne 400, hanem legalább 500 frtig való kiegészítésre nyerjenek állami segítséget.

57. sz. Nagy Elek iskolai körlátogató indítványa folytán a tanügyi bizottság az iskolai törzskönyvek kötelező behozatalát és használatba vételét megsürgetvén,

Egyházmegyénk felelősség terhe alatt utasítja az iskolaszékeket, hogy a mai korban már nélkülözhetetlen törzskönyveket beszerezni tartsák szoros kötelességöknök. A tanítókat pedig kötelezi, hogy e könyvet pontosan vezessék; minden növendék neve után a magaviseleti és tanulásheli előmenetelről szóló általános osztályzatot vezessék be; az osztályozást az iskolaszéki elnökkel egyetértőleg állapítván meg.

58. sz. Az iskolai első félévi vizsgálatok esperesi intézkedés folytán a tanügyi bizottság körlátogató tagjai által, néhány egyház kivételével, hol akadályok fordultak elő, mindenütt megtartatván, beterjesztetnek az ezekről szóló jelentések, melyek esperes urhoz küldettek be s a tanügyi bizottsághoz tétettek át. Ezeket a tanügyi bizottság ápr. 12-ikén tartott gyűlésében tudomásul vette, s a mennyiben egyik vagy másik helyen intézkedést igénylő ügyek merültek fel, az egyházmegyei gyűlés elé terjesztette.

Egyházmegyei közgyűlésünk tekintettel arra, hogy ez az esztendő, a kánonszerű egyházlátogatás idejének megváltoztatása miatt, átmeneti időnek mondható úgy az egyházak, mint az iskolák beléletére nézve: feltételezi, hogy azon egyházak is, melyekben a körlátogatóság jelenléte nélkül tartottak félévi vizsgálatot, őszinte jelentést küldöttek be; azok pedig, a kik vagy a tetemes mulasztásokra vagy a tanítás hosszabb ideig való szünetelésére hivatkozva, nem is vizsgálták meg iskoláikat vagy gyenge sikert mutattak fel, igyekezni fognak saját érdekökben oda hatni, hogy iskoláik az évfárá vizsgálatokon az első félévi hiányokat is kipótólva, kellő eredmény felmutatásával örvendeztessék meg úgy a szülőket, mint az egyházmegyét.

Egyébiránt örömmel vétetik tudomásul, hogy a kitünőknek ismert iskolák, mint a *krassói*, *ombodi* és a többi, most is kitünő vizsgálatot adtak; a *pettyéniről* pedig azt jelenti a tanügyi bizottság, hogy minden tekintetben szép eredménnyel működik benne az új lelkésztanító, Vajda Mihály, kinek különösen vallástanítása példányszerű. Az aranyosmeggyesi állami iskolában működő lelkész vallástanításáról is dicsérőleg hangzik a jelentés, más egyházakból hasonlóan örvendetes tudósítások érkeztek be a vallástanítók buzgalmáról.

Jó reménnyel fogadja végül közgyűlésünk a tanügyi bizottság azon jelentését, hogy *Kis-Kólcson* a rozoga szűk iskola helyett

5
kapcsá
jegyzé

6
jkyi h
czélből
legi áll
vasárn
e végb
is foga
sában
erősité

6
melybe

új épület emeléséhez gyűjtik a szükséges anyagokat. Vajha minél előbb célhoz jutnának.

59. sz. A kakszentmártoni egyház előjárósága, jelentése és kérelme kapcsában, beterjeszti az iskolaterem megnagyobbitására vonatkozó költségjegyzéket.

A bemutatott költségjegyzék — a mennyiben a tervrajz csatolva nem lett, és a mennyiben nem új épület emeléséről, csakis a már meglevő épület megnagyobbitásáról van szó, — nt. Soltész János urnak, mint az egyházmegye építettő bizottsága elnökének, oly felhívással adatik ki, hogy helyszini szemlét tartva, ez engedély megadása és az építés megkezdése iránt saját hatáskörében intézkedjék.

60. sz. Olvastatott a józsefházai egyház előjáróságának kérelme és jkvi határozata, melyben az egyház azon eljárását, hogy gazdasági célból a lelkészi állást egyelőre három évig be nem tölti, hanem a jelenlegi állapotot fentartja s oly tanítót választ, a ki hétköznaponként könyörög, vasárnaponként predikál s a lelkészi teendőket a felügyelő lelkész végezi, e végből Bagoly Albert domahidai tanítót meg is hívták, ki e meghívást el is fogadta és helyét el is foglalta, — jóváhagyni és nevezett tanítót állásában megerősíteni és a részére kiadott ideiglenes bérlevelet szintén megerősíteni kéri.

Tekintettel azon körülményre, hogy az egyházak anyagi helyzetének javítása, a lelkészek fizetésének emelése, a magas kormányznak épen most képezi kiváló teendőjét: a cél biztosítása érdekében az egyháznak azon határozata, hogy lelkészi állomását be nem tölti, ezuttal helyben nem hagyatik, annyival is inkább, miután ezen kérdés az egyház kebelében a törvényben előírt feltételek és szabályok értelmében le sem tárgyalatott; utasittatik egyház a lelkészi állás betöltésére, — azonban megengedi közgyűlésük, hogy a lelkészi állás betöltéséig, a tanító az egyház által felajánlott nagyobb javadalmazást élvezhesse.

A díjlevél kérdésében 62. szám alatt külön határozat hozatik.

Bagoly Aibert tanító állásában az eddigi régi díjlevél átvétele és felhasználhatósága mellett megerősítetik.

61. sz. Olvastatott a józsefházai egyház előjáróságának kérelme, melyben az egyház tőkepénzeinek mennyiségéről értesítést kérnek.

Ezen kérelem alapján Helmeczy József egyházmegyei tanácsbíró és tisztiügyész ur, mint aki a józsefházai egyház tőkepénzeit kezeli és kamatoztatja, fölkéretik, hogy a kérelmező egyház előjáróságának tőkepénzeiről adjon részletes kimutatást.

Egyidejűleg Böszörményi Zsigmond és Sátor Dávid tanácsbíró urak felkéretnek, hogy az egyház előjáróságával együtt

az egyház pénztári számadásait vizsgálják meg, — az alapokat különítsék el, a templom építési alap összegét jelöljék meg s eljárásukról tegyenek jelentést.

62. sz. Olvastatott a józsefházai egyház előljáróságának azon kérelme és jkönyvi kivonata, melyben a kántor-tanítónak megválasztott Bagoly Albert részére kiállított ideiglenes díjlevelet, mely szerint a bor járandóság fizetése alól a hivek teljesen felmentetnek, továbbá azon bérfizetők, kiknek külső földjük nincsen, a buzabér fizetés helyett tengeribér fizetésre köteleztetnek, — jóváhagyni kéri.

Folyamodó egyház kérelme elutasittatik, mert törvényes eljárással megállapított díjlevele lévén, attól eltérésnek helye nincs; annak megváltoztatása pedig csakis a törvényben előírt módon eszközölhető.

63. sz. A józsefházai egyház előljárósága előterjeszti, hogy roskadozó temploma helyett még e nyáron az új templom építéséhez hozzá óhajtanak fogni, annyival is inkább, hogy a már összegyűjtött építési anyagok tovább ne rongálódjanak; az építés czéljára s annak fogatosíthatása végett Tóth Sándor oltani lakosnál kölcsön képpen levő 3600 frt egyházi követelésnek azonnal felmondását és törvényes uton való behajtását kéri, mert adós majdnem fizetés képtelen, s a jelzálogul szolgáló birtoka teljes fedezetet nem nyújt.

Ezzel kapcsolatban Helmeczy József egyházmegyei tisztügyész szóbelileg jelenti, hogy Tóth Sándor józsefházai lakos az egyház követelésének befizetése iránt beperesített, s jelenleg az ügy végrehajtás stádiumában áll, s ez év végéig nem fizetés esetén az árverés is fogatosíthatni fog, s a mennyiben jelenleg oly nagy tőkepénz nincs: a követelés befizetéséig a templom építés meg nem engedhető.

A jelentés tudomásul vétetik, s kérelmező egyház előljárósága, az elől nevezett indok alapján a templom építés megkezdésétől eltillatik, s felhivatik, hogy rendes tervet és költségvetést terjesszen be.

64. sz. Olvastatott a józsefházai egyház előljáróságának kérelme az iránt, hogy az erdő eladás vételárából a lelkészt illető 1440 frt 18 kr és a tanítót illető 729 frt 78 kr, mely összegek a bankban elhelyezve csak 4°/_o-ot jövedelmeznek, holott az egyház hivei ezen tőkék után úgy a lelkésznek, mint a tanítónak 8°/_o-os kamatot fizetnek, adassanak ki az egyház hiveinek teljes biztosíték mellett bekebelezésre 7°/_o-os kamatra, mely esetben csakis 1°/_o különbözetet kellett volna fizetni, a hivek helyzete tetemesen javulni fog.

Méltányolva az előljáróság indokolt kérelmét, közgyűlésünk beleegyezését adja ahhoz, hogy az egyház lelkészi és tanítói javadalmazását képező tőkék az egyház hiveinek teljes fedezet mellett bekebelezésre 7°/_o-os kamatra kisebb összegben, egyházme-

restő
tárgy

szer
meg
zási
szár
elő
elvé
házt
visz
kim

hog
egy
hiv
jár

gyei ügyész, a felügyelő lelkész és Böszörményi Zsigmond tanácsbíró urak közbejöttével, becsüjök és felelősségök mellett, a birtok becsértékének felerészéig kölesön adassanak, hogy ez által az egyház 4°/_o helyett 7°/_o-ot nyervén, anyagi helyzete ez által is javíttassék.

65. sz. Helmeczy József egyházmegyei ügyész és tanácsbíró az esperestől nyert megbízatása folytán, a mikolai egyházi gondnok választása tárgyában megtartott vizsgálat eredményéről jelentést tesz.

A küldöttség jelentése jóváhagyólag tudomásul vétetik; Király Gyula lelkésznek a gondnok választása alkalmával tanusított magatartása és eljárása a közgyűlés által helytelenített; egyidejűleg lelkész felhivatik az egyház beléletében és hivei között a béke ápolására s utasítatik, hogy a gondnoki állás betöltése iránt haladéktalanul intézkedjék és a választást rendelje el.

66. sz. Kőszeg-Remetére múlt évi közgyűlésünk 92. sz. a. határozata szerint Szél György és Böszörményi Zsigmond tanácsbíró urakat azzal a megbízással küldötte volt ki, hogy ott a belhivatalnoki díjlevelek és adózási kulcs megváltoztatására törekvő s annak ügyében folyamodó hivek szándékát és javaslatait vizsgálják meg és tegyenek eljárásuk eredménye felől jelentést. Ez a bizottság a nevezett egyházban teendőjét pontosan elvégezte. A beadott új tervezeteket alposan átvizsgálta. Folyamodó egyháztagok szándékát és javaslatait jó akaratú figyelembe vette. A helyi viszonyokkal gondosan megismerkedett. S eljárása eredményéről egészen kimerítő, részletes jelentést terjesztett be.

Ezt a jelentést egyházmegyei közgyűlésünk a többi hozzá tartozó iratokkal együtt visszateszi a kőszegremetei egyházhoz oly utasítással, hogy az alsóbb osztályokba sorozott egyháztagok terhét lehetőleg szállítsák lejjebb, s tervezetöket ne *parbér* szerint, hanem *osztályba sorozás* alapján készítsék el, mert csak úgy felelhetnek meg az egyházi törvény kívánalmának s úgy várhatnak egyházi főbb hatóságaiktól helybenhagyást az adózási kulcs változtatását célzó szándékukra.

Közigazgatási bírósági ügyek.

67. sz. Lázáriból Bottyán Pál lelkész azt jelentette be esperes urhoz, hogy tanítójuk, Jászay István, kit ideiglenes minőségben vittek be Halmiból egyházukba, sem tanításával sem magaviseletével nem nyerte meg a hivek tetszését, sőt különösen feleségének szájjassága és az egyházi előjáróság iránt tanusított tiszteletlensége által ellenszenvet keltett maga iránt.

Ennek folytán egyházmegyei gyűlésünk esperes urra bizza, hogy e tanítót, ha a máramaros-ugocsa egyházmegyéből elbo-

csató leve csakugyan nincsen, az egyházi törvények 431. §-ára hivatkozva, ne erősítse meg rendes minőségben; ha azonban bizonyítványai rendben vannak, bánják vele böles belátása szerint.

68. sz. Szatmárhegyről az alkapitány, Benyovszky Pál, egy folyó évi márczius hó 5-ikén felvett jegyzőkönyvet terjesztett be 737. sz. a. a szatmári városi tanácshoz arról, hogy Kovács József ref. fitanító Jelinek Ede r. kath. Prisztópán Imre, Madarász György és László gör. kath. tanulókat az iskolából kiutasította a miatt, hogy atyjuk az iskola számára fát nem vágott vagy nem vágatott. Ugyanezt cselekedte Gaál Lajos ref. leánytanító Juhász József és Paszics Mária róm. kath. leánykájával. Irénnel, daczára annak, hogy atyja az iskola részére márcz. 2-ikán 6 órán keresztül fát vágott, csak hogy fűrészelni nem akart. Megjegyzi egyszermind a nevezett alkapitány ur, hogy »a gör. kath. iskola, habár helyisége minden kritikán alul áll és ez évi szept. 1-sejétől főkapitányi határozattal be is tiltatott: sokkal nagyobb kulturális eredményt mutat fel. A gyermekek pontosabban járnak, úgy hogy ez évben csak 27 mulasztó leti kimutatva« stb.

E jelentést és jegyzőkönyvet Szatmár város polgármestere 2372. sz. a. espéres urhoz a márcz. 24-ikén tartott tanácsülésből áttette azon értesítéssel, hogy »a mennyiben a jegyzőkönyvben foglaltak szerint fegyelmi vétség látszik fennforogni, saját hatáskörében a megtorló intézkedéseket sziveskedjék megtenni.«

Egyházmegyei bírósági gyűlésünk, mielőtt érdemleges határozatot hozna, az ügyet a szatmárhegyi presbyteriumnak szabályszerű megvizsgálás és nyilatkozat tétel végett kiadja, jelentésének az esperes urhoz mielőbb leendő beküldésére elkötelezván a presbyteriumot.

69. sz. Olvastatott Molnár Lajos egyházmegyei tanácsbíró jelentése, melynek kapcsában Sárközy Ignác volt rozsályi lelkésznek utódja ellen támasztott beruházási követeléseire nézve, valamint a rozsályi egyháznak Sárközy Ignác ellen támasztott követelésére nézve megtartott egyezkedési tárgyalás jegyzőkönyvét beterjeszti, mely szerint Sárközy Ignác volt rozsályi, jelenleg paraszniai lelkésznek utódja elleni követelése 41 frt 80 krban állapított meg, viszont a rozsályi egyháznak Sárközy Ignác lelkész elleni követelése 16 frt 22 krban lett megállapítva.

A küldöttségi jelentés jóváhagyólag tudomásul vétetik, annak alapján esperes ur fölkéretik, hogy a 16 frt 22 kr behajtása iránt Sárközy Ignác paraszniai lelkész illetékes esperesét, nt. Segesváry József urat, keresse meg az iránt, hogy a nevezett lelkész javára kiutalt államsegélyből a terhére megállapított összeget vonja le és küldje meg, és a rozsályi egyház előjáróságát kötelezze arra, hogy a nevezett lelkészt illető tandíj és provent követeléseket az egyesektől az egyház javára behajtani kötelességének ismerje.

70. sz. Bőszörményi Zsigmond és küldött társai egyházmegyei tanácsbirák az 1897 évi közgyűlés 53. számú határozata értelmében Mikola községében kiszállván, Kovács Zsigmond kántortanítónak azon panaszát, — hogy a lelkész a tanítói illetményhez tartozó urbéri földmennyiségből 3 és $\frac{1}{2}$ holdat jogtalanul használ s ezen földet vissza ítélteni kéri, — megvizsgálták s jelentik, hogy a tanító panasza teljesen alaptalan, mert a lelkész saját illetőségén kívül több földet nem használ.

A küldöttség jelentése tudomásul vétetik, s Kovács Zsigmond kántortanító kérelmével elutasítatik.

71. sz. Helmeczy József tanácsbíró, egyházmegyei tiszti ügyész 1898. évi 75. sz. a. kelt megbízatása folytán, a mikolai egyház előjárósága által Zágonyi György volt tanítója ellen folytatott perben megállapított perköltség kifizetése tárgyában megtartott vizsgálatra vonatkozó jegyzőkönyvet jelentése kíséretében betérjeszti.

A jelentésben foglalt ügyészi vélemény elfogadtatik, ehez képpent a fegyelmi panasz egy példánya mellékleteivel, az egyházmegyei elnökségnek adatik ki, hogy a panaszt Király Gyula lelkésszel és Dobos Zsigmond volt gondnokkal az egyh. törv. 367. §-a értelmében közölje, egyidejűleg megkerestetni határozottat a főtiszti és mélt. egyházkerületi elnökség, hogy a Dobos Zsigmond, Pap József, Csáky József, Ur Mihály, Zai Zsigmond, Dobos Sándor, Biró Ferencz, Fülep István, Deme Gábor, Balog Zsigmond, Zai György egyháztagok ellen folyamatba teendő fegyelmi eljárás lefolytatására az egyh. törv. 316. §. alapján biróságot delegálni méltóztassék.

A panasz és melléklete másodpéldánya ezen megkereséshez csatoltatik, a végből, hogy a delegált biróság lelkészi elnökének, az egyházkerületi elnökség által, további szabályszerű eljárás végett kiadható legyen.

72. sz. Király Gyula mikolai lelkész kérelme az ellene 1897. évi szept. hó 27-én hozott fegyelmi ítélet által megállapított költségek megosztása tárgyában, illetve a hivatolt fegyelmi ügyet újra felvenni s a költségek marasztalására vonatkozó részét módosítani kéri.

Folyamodó lelkész perújítási kérelmével elutasítatik, a mennyiben az ítéletileg végérvényesen elbírált fegyelmi ügyben az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 90 nap alatt, birtokon kívül perújítás engedtetik meg vádlott részére, az esetben, ha oly új bizonyítékokat hoz fel, melyek az előbbi eljárás alkalmával nem használtattak s melyek a panasz lényegére tartoznak, — miután folyamodó lelkész ily bizonyítékokat nem produkált, kérelme az egyh. törv. 394. §. értelmében hivatalból visszautasítandó volt.

A kérelem és vélemény irattárba tétetnek.

73. sz. Helmeczy József tanácsbíró, az egyházmegye tisztügyésze az 1898. évi 73. és 74. szám a. kelt megbízatása folytán, a mikolai egyház templom építési alapjának felszámolása tárgyában megtartott vizsgálat eredményéről felvett jegyzőkönyvet jelentése kíséretében beterjeszti.

A jelentésben foglalt ügyészi vélemény elfogadlatván, ehhez képpest a fegyelmi panasz egy példánya mellékletével az egyházmegyei elnökségnek a végből adatik ki, hogy a panaszt Király Gyula lelkész és Csáki József gondnokkal az egyh. törv. 367. § a értelmében közölje, egyidejűleg jelen határozat által megkerestetni határoztatott, a főlst. és mélt. egyházkerületi elnökség, hogy a Balogh Zsigmond, Pap Miklós, Biró Ferencz, Dobos András, Fülep Ferencz, Pap József presbiterek és egyháztagek ellen folyamatba teendő fegyelmi eljárás lefolytatására az egy. törv. 316. §-a alapján bíróságot delegálni méltóztassék.

A panasz és mellékletei másod példánya ezen megkereséshez csatoltatik a végből, hogy a delegált bíróság lelkészi elnökének az egyházkerületi elnökség által további szabályszerű eljárás végett kiadható legyen.

74. sz. Magosligetre mult évi szeptemberi közgyűlésünk 118. sz. a. határozata értelmében a pénzkezelő gondnok Kiss Gábor számadásának megvizsgálása végett kiküldött bizottság, Molnár Lajos és Patay László beterjeszti jelentését, mely egész terjedelmében így hangzik:

Dugylisztelelű és méltóságos egyházmegyei közgyűlés!

Egyházmegyénk 1898. év szept. 8-án tartott gyűlése 118. sz. a. hozott végzésében nyert megbízatásunkból kifolyólag megjelentünk Magosligeten, átnéztük Kiss Gábor pénzkezelő gondnok számadását, s miután egész napi vizsgálatunk után sem lehetett a már évek óta hibásan és zavarosan vezetett számadásból egyház tőkepénzének állását egyetlen évre sem biztosan megállapítani, elhoztuk magunkkal a számadási könyvet, felek egymásnak ellent mondó kimutatásaival együtt, s igénybe véve Joó Kálmán szárazberki lelkész ur segítségét, több ideig tartó tanulmányozás útján az 1893. évi számadás hibás tételeinek kigazítása mellett megállapítottuk, hogy egyház tőkepénze az 1893. év végén 1375 frt 47 kr volt. Ez összeg évről-évre vezetve, tekintet nélkül a hiányos, a valóságnak meg nem felelő tőke tartozás kimutatásokra, beszámítva a kamat jövedelmet, levonva az évenkénti kiadásokat s az 1897. évi számadás 6-ik tétele alatt hibásan kiadásba tett 1 forintot, 8-ik tétele alatt 2 frt, 29. tétel alatt 2 frt, 31. tétel alatt 2 frt, összesen 7 frtot gondnok terhére, e számadás 14. tétele alatt hibásan bevételbe irt 1 forintot javára írván s a számadási könyv összegezése ekként kiigazittatván, az 1897. év végén 1557 frt tőke állást mutat. Pénzkezelő számadása tovább elkészítve, számadási könyvbe beírva nincs. Vizs-

gálatunk során meggyőződünk, miszerint Kiss Gábor a midőn pénzkezelővé választatott 1494 frt tőkét vett át, nem 1394 forintot, azonban azzal védekezik, hogy a kezei közt levő kimutatás és elődje számadásának megvizsgálásáról felvett egyháztanácsi jegyzőkönyv 1394 frtot tüntet fel; sajnos, hogy sem az ő kimutatása, sem egyháztanács jegyzőkönyve ezen mi általunk kihozott s panaszosok által is állított 1494 frttal szemben bizonyító erővel nem bír, mivel mindkettőben éppen a főösszeg vakarva, kiigazítva van. Panaszosok azon állítása, hogy gondnok a pénzt előadni nem akarja, benne biztosíték nincs, nem felel meg teljesen a valóságnak, valamint nem áll azon panaszuk sem, hogy korteskedéssel választotta meg magát gondnokká. Kiss Gábor rendezett viszonyok közt tisztességes családi életet élő kiskgazda, s minthogy ezen összeget négy társával kezeli, a reá eső felelősséget vagyona fedezi.

Az utóbb beterjesztett, panaszosok által megvizsgált számadásában a teljes tőke összeget kimutatja, az általunk megvizsgált, kellő kezesekkel ellátott váltókat előljáróság biztosítottak elismerte. Ezek után utasíttatni kérjük egyház előljáróságát, hogy az általunk 1557 frtban megállapított összeget alapul véve készíttesse el az 1898. évi számadást, azt helybenhagyás végett terjesszék be a nt. esperesi hivatalhoz. S miután a számadási könyv szét van szaggatva, s alig van egyetlen lapja, melyen igazítás ne lenne, mely még kiigazítva is a tőkepénz valódi állását mutatná, e könyv az 1898. évvel zárassék le, az 1899. évi számadás egy egészen új könyvbe vitessék át, s annak pontos vezetésére gondnok felelősség terhe alatt köteleztessék. Végre felhivandó gondnok, hogy a kölcsönöknél kezes nem lehet, váltót kamat kifizetése nélkül megújítania nem lehet.

Tiszteletünk kifejezése mellett vagyunk

Kis-Peleske, 1899. április 23.

a nagytiszteletű és méltóságos egyházm. közgyűlésnek
kész szolgálai

Patay László

Molnár Lajos

ev. ref. lelkész, tanács' író.

A bizottság javaslata elfogadtatik. A magosligeti egyházi előljáróság az abban foglalt kívánalmak pontos teljesítésére felelőség terhe alatt utasíttatik. A küldöttek fuvarbére és napi díjja pedig a beterjesztett számla szerint Kiss Gábor terhére 14 frtban állapíttatik meg.

75. sz. Bagoly Albert józsefházai tanító panaszolja, hogy Szarka Károly gondnok a tanítói földeket a becsatolt szerződés szerint 1897-ben bérbe adta Ács Józsefnek 6 évre évi 41 frt csekély árért. Ő azonban, miután részére a díjlevélben a föld biztosított, a föld átadását követeli az egyháztól, illetve Ács József bérletől, és bár erre nézve nt. esperes ur intézkedését is megnyerte, bérletét még sem akarja neki átadni, sőt fenyegetőzik ellene. Fizetés levele szerint az egyház a tanítónak 5 vékás

őszii vetést tartozik megmunkálni, a bérlet folytán azonban ez is elveszett. Kéri ezeknél fogva a föld birtokába behelyeztetését, valamint 5 vékás vetésnek megítélését, mert bérlő ennyit vett által az egyháztól s ennyit is tartozik visszaadni. Kéri végül a szolgálati idejének kezdetétől folyó évi április hó 24-ig tartó időre eső 21 frt haszonbérnek részére leendő megítélését.

Amennyiben a bemutatott szerződés szerint az egyház biztosította bérlőt — habár a felsőbb megerősítés kikötése s megnyerése nélkül — a tanítói földek 6 évi bérletéről s így bérlő ellen a bérlet elhagyására kényszerítő bárminő peres eljárás alig látszik sikeresnek; amennyiben azonban Bagoly Albert tanítónak a földhöz a díjlevélben a jog biztosítottatott, utasítatik az egyház előljárósága, hogy saját hatáskörében igyekezzék a bérlővel kiegyezve, a földet Bagoly Albert tanítónak birtokába és használatába átadni, mert az esetleg innen származó károkat az előljáróság tartozik megfizetni, mire nézve felelősége eleve is kimondatik.

Ez ügy elintézéséről gyors jelentéstételre az előljáróság utasítatik.

Fegyelmi bírósági ügy.

76. sz. A krassói egyházközség fegyelmi bíróságának Tarczy László által felebbezett ítélete ügyében, az egyházmegyei bíróság Nagybányán, április 26-án következőleg alakult meg:

Elnök: Benesik István esperes.

Szavazó bírák: Balogh István, Gergely Károly, Szél György, Molnár Lajos, Böszörményi Zsigmond, Torday Imre.

Előadó: Sátor Dávid.

Ügyész: Helmeczy József.

Jegyző: Szabó József.

Elnök a bíróságot szabályszerűen megalakultnak jelentvén ki, a gyűlést megnyitja s megjelölvén az ügyet, felhívja előadót annak megismertetésére.

Ennek folytán előadó megismerteti az ügyet a következőkben: A krassói egyházban 1898. jan. 24-én özv. Büthe Pálné temetése alkalmával Tarczy Vilma, Tarczy László ref. presbyter róm. kath. vallásu leánya, a presbyterium által a gyászszós női felek részére kijelölt, s gyászleplel bevonatni rendelt székről a temetési közönség jelenlétében a gyászleplet létepte és az urasztalára dobta. E tény miatt a krassói egyház bíróságának elnöke, hivatalból fegyelmi eljárást indított Tarczy László presbyter, mint értelmi szerző ellen, s az egyházközségi bíróság 1898. jan. 25-én tartott gyűlésében e tényt az egyh. törvény 301. §-a 3-ik pontjába ütköző

fegyelmi vétségnek minősítvén, Tarczy Lászlót bűnösnek mondotta ki s őt presbyteri állásától való elmozdításra ítélte.

Ez ítéletet Tarczy László felebbezésére mult év április 21-én tartott fegyelmi birósági gyűlésünk szabálytalan eljárás okából feloldván, az első bíróságot újabb szabályszerű eljárásra és ítélethozatalra utasította.

Ennek folytán a krassói egyházközségi bíróság a szabályszerű eljárást megtartván, s f. évi márczius 12-én tartott fegyelmi birósági gyűlésében az ügyet tárgyalás alá vevén, Tarczy Lászlót titkos szavazattal s egyhangulag ujolag vétkesnek mondja ki az egyh. törvény 301. §-a 3. pontjában minősülő vétségben, s a 302 §. d) pontjának alkalmazásával szintén egyhangulag presbyteri állásától való elmozdításra ítéli, s állásától azonnal felfüggeszti. Mely ítélet ellen Tarczy László ujolag felebbezéssel él.

Bíróságunk az ügyiratok felolvasása s az előadói vélemény meghallgatása után zárt ülésben egyhangulag a következőleg

ítélt:

Az első bíróság ítélete indokainál és még a következő indokoknál fogva helybe hagyatik.

Indokok:

Helybe kellett hagyni az első bíróság marasztaló ítéletét, mert Tarczy László vádlott az által, hogy leányát meg nem akadályozta a lepel jogtalan és erőszakos eltávolításában, mi neki mint apának módjában és hatalmában, mint presbyternek pedig kötelességében állott, ez által oly mulasztást követett el, melyből közbotrány származott. Ezzel szemben vádlottnak azon állítása, hogy leánya szándékáról mit sem tudott s a tett elkövetéséről is csak annak elkövetése után a közönségtől értesült, meg nem állhat, mivel az első tárgyalás alkalmával 12 tisztességes és hitelt érdemlő férfiú — a bíróság tagjai — előtt beismerte, miszerint a kérdéses templomi botrány az ő tudtával és beleegyezésével történt. Későbbi tagadása ellenében pedig a második vizsgálatkor kihallgatott tisztességes és hitelt érdemlő tanúk, Jakó Antal, H. Bozsó Károly és ifj. Főrizs Ferencz vallják, hogy vádlott részben már az eset előtt pár nappal úgy nyilatkozott, hogy az illető székről a templomban, ha kell, erőszakkal is elfogja távolítani a kérdéses leplet, az eset után pedig mind hármaszójuk előtt úgy nyilatkozott, hogy «a leplet, ha százszor felleszik, mind annyiszor elfogja távolítani.» Ezekből tehát megállapítható, hogy a lepel erőszakos eltávolítása tudtával, beleegyezésével történt, s így őt mulasztás terheli, annak folytán, hogy leányát meg nem akadályozta ama közbotrányt okozott tett elkövetésében. Sulyosbitja mulasztását az, hogy bár már félév óta érvényben volt a kérdéses székek lepelével bevonása, miről különösen is mint presbyternek tudomása volt, az ellen illetékes helyen fel nem szólalt, hanem engedte, sőt elősegítte a botránynak elkövetését. Az a körülmény, hogy özv. Tarczy Sámuelné magára vállalta az értelmi szerzőséget, vádlott részéről, a fen-

tebbi nyilatkozatai és előbbi beismerése folytán reá háramló felelősség alól való kibuvás eszközeül tűnik fel. Ama másik körülmény pedig, hogy a polgári bíróság vádlottat, terhelő adat hiányában felmentette, bíróságunk előtt figyelembe vehető nem volt. Mert Tarczy László vádlott, mint presbyter ezen állásából folyó felelőssége szempontjából lévén bírálendő, az e részben teljesített eljárás adatai lehetnek bíróságunk előtt egyedül mérvadóak. Minthogy pedig ezekből megállapítható, hogy a gyászlepel eltávolítása a templomban akkor történt, mikor már a gyülekezet és az orgonista kántor bent és helyeiken voltak, s így a gyülekezet vallásos érzelmeiben megsértetett, mi által közbotrány okoztatott, s hogy e közbotrány elkövetése tekintetében vádlott Tarczy Lászlót súlyos mulasztás vétsége terheli, ezért az első bíróságnak őt, mint presbytert súlytó ítéletét helybe hagyni kellett.

* * *

Záradék.

77. sz. Mind a közgyűlési jegyzőkönyv, mind a bírósági végzések hitelesítésére

A jegyző mellé Szél György, Sátor Dávid tanácsbírák és Kiss Sándor lelkész kéretnek fel.

78. sz. A gyűlés végén esperes ur indítványa és szép szavakban kifejezett óhajta folytán:

Egyházmegyénk hálás köszönetet mond Nagy-Bánya szab. kir. város tanácsának azon szíveségéért, hogy tanácskozási termét gyűlésünk használatára átengedni kegyeskedett, mi által a vallásos és hazafias törekvések iránt máskor is tanusított jó indulatának újabb bizonyosságát szolgáltatva, felkeltvén szívünkben azt az óhajta, hogy e nemes város hatóságán és közön-ségén, egyházain és iskoláin legyen folyvást Isten áldása.

79. sz. A gyűlés összes tárgysorozata ki lévén meritve,

Esperes ur mind elnöklársának, mind a közgyűlés és bíróság tagjainak a tárgyalások folyamán tanusított szíves érdeklődésökért köszönetet mondva, s a gyűlési tagok részéről hangzott jó kívánatokat viszonzva, a gyűlést bezárja.

Az 1—25., 43—58., 66—68., 74., 77—79. számokat jegyzette Gergely K.

A 26—30., 59—65., 69—73. Torday Imre.

A 31—42. és 75—76. Szabó József.

Hitelesítettük:

Nagybányán, 1899. május 8.

Gergely Károly,

Torday Imre,

főjegyzők.

Szabó József,

aljegyző.

Sátor Dávid,

Kiss Sándor,

hitelesítő bizottsági tagok.

TÁRGYMUTATÓ.

Jelenlevők névsora.

Gyűlés megnyitása.

3. sz. Néhai Szász Domokos, Tóth Sámuel és Tabajdi Lajos emléke.
1. » Jelenlevők igazolása.
2. » Távol levők mentségeinek bejelentése.
4. » Esperesi jelentés a belhivatalnoki változásokról.
5. » Tanítók bekebelezési díjjairól határozat.
6. » Néhai Virágh Mihály erdődi főgondnok emlékezete.
7. » Szatmárnémeti főgymnasium belrendtartási szabályzata.
8. » Szatmárnémeti felsőbb leányiskola szervezete.
9. » Szatmárnémeti tanítónő-képezde terve.
10. » Tanítók eskütétele felől intézkedés.
11. » Énektanítási vezérkönyv beszerzésének elrendelése.
12. » Egyházkerületi tankönyvek ügye.
13. » Egyházközségi költségvetés és számadás mintája.
14. » Házankénti kéregetés megszüntetése.
15. » Szarajevói egyesült prot. egyház segélykérő ive.
16. » Adorjánban néhai Sepsy Károly kegyes hagyománya.
17. » Nagybányán néhai Almási Sándor hagyománya.
18. » Tanítói korpótlékról szóló jelentés.
19. » Patóházáról az állami tanító kántorsága felől panasz.
20. » Külsősomogyi egyházmegye átírata.
21. » Rendes államsegély kiosztása.
22. » Egyházkerülethez felirat a 8000 frt államsegélynek a kis egyházak javára leendő kiadása ügyében.
23. » Avasvámfalusi telekkönyv igazítás ügye.
24. » Közalapi bizottság számadási jegyzőkönyve.
25. » Ifju lelkészek kérelme a gyámsegély ügyében.
26. » Avasvámfalusi belhivatalnoki földek eladása nem engedtetik meg.
27. » Tisztaberki egyház főiskolai tartozásának ügye.
28. » Gál Péter sárközujlaki tanítói szolgálatának méltánylását kéri.
29. » Avasvámfalusi lakosok panasza lelkészők ellen.
30. » Tóth Dániel indítványa a közpénztári hátralékok behajtása ügyében.
31. » Pálfalvai telek-eladás.
32. » Szinerváraljai kis föld-eladás.
33. » Nagyhodosi iskola építtetés tervezete.
34. » Könyvtárnok számadása vizsgálat végett kiadatik.
35. » Közpénztári számadás szintén kiadatik.
36. » Könyvtár rendezésről újabb intézkedés.
37. » Szárazberki egyházfi lakás építési ügye.
38. » Sárközujlaki kölcsön-vétel és sirbolt-javítás ügye.
39. » Krassói egyház kölcsön-vételre engedélyt nyer.
40. » Virágh Mihály erdődi főgondnok jelentése.
41. » Mikolai új díjlevelek ügye.

42. sz. Sárközlaki templom-ujítás tervezetének jóváhagyása.
Világi elnök helyettesítése.
43. » Uszkai lelkész jelentése az egyház ügyeinek rendben létéről.
44. » Uszkai tanító fizetésjavítás ügye.
45. » Erdődi egyház vagyoni ügyeiről újabb jelentés.
46. » Nagybányai temetőben családi sírhely-eladás engedélyeztetik.
47. » Tisztaberki tanítói dijhátralékok ügye.
48. » Felsőbányai káplánság ügye.
49. » Az egyházmegyei gyámsegély ügyében az ifjú lelkészek kérelmére az illető egyházaktól válasz kérérik.
50. » Tanügyi statisztikai adatok.
51. » Az elemi iskolai vizsgálatok felől intézkedés.
52. » Elemi iskolai tanítás sikerének osztályjegyei.
53. » Kispaládi második iskola építetéről örvendetes jelentés.
54. » Kishodosi iskolaszék eljárásának rosszálása.
55. » Magosligeti öreg tanító nyugdíjaztatása sürgettetik.
56. » Tanítók fizetésének 500 frtra való kiegészítettése kérelik.
57. » Iskolai törzskönyvek beszerzése elrendeltetik.
58. » Iskolai első félévi vizsgálatokról jelentéstétel.
59. » Kakszentmártoni iskolabővítés tervezete.
60. » Józsefházai lelkészi állás betöltése elrendeltetik.
61. » Józsefházai tőkepénzek ügyéről jelentés kérérik.
62. » Józsefházai kántortanító díjlevelének megváltoztatása nem engedtetik meg.
63. » Józsefházai templomépítés ügye.
64. » Józsefházai tőkepénzek kamatoztatásának módja.
65. » Mikolai gondnok választás ügyéről jelentés.
66. » Köszegremetei díjlevél változtatás ügye.

Közigazgatási bírósági ügyek.

67. » Lázárii tanító ellen beadott kérelem.
68. » Szatmárhegyi tanítók elleni panasz.
69. » Rozsályi volt lelkész Sárközy Ignác elleni követelés ügye.
70. » Mikolai tanító Kovács Zsigmond követelésével elutasítatik.
71. » Mikolai egyháznak Zágonyi György volt tanítóval folytatott peres ügyében intézkedés.
72. » Mikolai lelkész Király Gyula perköltségeiről.
73. » Mikolai templomépítetési alap ügyében delegált bíróság kérése rendeltetik el.
74. » Magosligeti pénzkezelő gondnok, Kiss Gábor számadása megvizsgálatván, a felmerült költségekben a számadó elmarasztaltatik.
75. » Bagoly Albert józsefházai tanító fizetés-csonkítása ügyében határozat.

Fegyelmi bírósági ügy.

76. » Krassói presbyterium ítéllete Tarczy László presbyter templomi botránya ügyében helyben hagyatik.

Záradék.

77. » Jegyzőkönyv hitelesítő bizottság kiküldése.
78. » Nagybánya városának köszönet a tanácsterem átengedéséért.
79. » A gyűlés berekesztése.

—
Jegyzőkönyv hitelesítés.

